

בס"ד

מבוא וסיכום
ללימוד המאמר השבועי
מתוך הספה"ק

אמרי מנחם

פרשת יתרו [ג]

דרכיה דרכי נועם וכל נתיבותיה שלום
התורה כולה שלום ואני נותנה לאומה שהיא אוחזת בשלום.

לקראת שבת לנו ונלכה

שאלות וחידודים בפרשה

פתחי אמרי מנחם

יוצא לאור ע"י מרכז חסידי אלכסנדר בארה"ק
לעידוד הלימוד השבועי העולמי ולימוד חומש ורש"י
שנתקן בהוראתו ובהדרכתו של כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

תוכן הקונטרס

לקראת שבת יתרו לכו ונלכה..... יב
הלימוד השבועי - יתרו אות ג..... כב
מבוא למאמר / תוכן המאמר / אמרי מנחם / ביאורים / סיכום / הוראה למעשה
חומש ורש"י בפרשת השבוע שאלות ותשובות / היכן מצינו..... לה

התודה והברכה

לכל המסייעים בהוצאת קונטרס זה
ישלם ה' פעלם ותהי משכורתם שלמה מן השמים

לתגובות והערות [ולהצטרפות לרשימת התפוצה]

imreimenachem@gmail.com

כמו"כ ניתן להשתתף בהוצאות הגיליונות הבאים בכתובת הנ"ל

הלימוד לשבוע הבא פרשת משפטים:

שקלים אות ג

הנושא: עשה לך רבי'

ברצוני לבקש, כאשר לאחרונה הושלמה הדפסת ספרו של כ"ק אמו"ר זצלה"ה זי"ע, ספר הק' אמרי מנחם, ומפרסמים בכל שבוע מאמר אחד "א ליינטער שטיקל ש'העולם' לומד בצוותא חדא, אבקש בזאת מה'עולם' כאן שיצטרפו ללימוד זה, וזה יהיה לנחת רוח לאאמו"ר זצלה"ה שהיתה בקשתו להדפיס את הספר כדי "אז יודן זאלן לערנען אין דעם" "און דאס וועט זיין אונזער התחברות והתקשרות וייטער".

דברי פרידה מאת כ"ק מרן אמר"ר שליט"א
במוצ"ש התאחדות בארה"ב, סיון תשע"ז

לעשות רצון צדיק

הלימוד השבועי העולמי

בספ"ק

אמרי מנחם

"בעהט איך למעשה יעדער איינער פון אונז זאל נעמען כאטש איינמאל א וואך קובע זיין א שיעור און דעם ספר..." (בקשתי שכל אחד מאתנו יקבע שיעור ללמוד בזה הספר לכל הפחות פעם אחת בשבוע).

מתוך דא"ח מאת כ"ק מרן אמר"ר שליט"א
במעמד סיום השלמת הספר - י"ז אדר תשע"ז

שמחה ביה
אלכסנדר
האמרי - ליעוץ - טשאקווא
תל אביב

שמחה ביה
אלכסנדר
האמרי - ליעוץ - טשאקווא
תל אביב

קול רנה וישועה באהלי צדיקים

ברגשי כבוד והדרת קודש ובלב מלא שמחה
הננו מביעים ברכת מזל טוב מעומקא דליבא קדם

הוד כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

ולבנו פע"ח מורנו הרה"צ ר' אליעזר יצחק שליט"א

ולמחותנו כ"ק אדמו"ר מקאמרנא שליט"א

לרגל שמחת נישואי הנכד הבן החתן המופלג בתוי"ש

מבצירי תלמידי ישיבתנו הק' 'אמורי מנחם'

הרב שלום בצלאל שליט"א

עב"ג הכלה המהולה תחי' בת הגה"צ רב דקהל עבודת הלב - ליעוץ שליט"א

למזל טוב וכשעה טובה ומוצלחת

יה"ר שהזיווג יעלה יפה לקשר של קיימא,

דורות ישרים ומבורכים לתפארת שושלתא דדהבא.

ומצלאין אנא קדם מלכא שייכח כ"ק רבינו שליט"א לשובע שמחות לאורך ימים

ושנות חיים, מתוך בריות גופא ונהורא מעליא כה"י.

וברכת מזל טוב לכל קהלא קדישא הדין

אנ"ש די בכל אתר ואתר לרגל יום שמחתנו

ויה"ר שמשפע השמחה יתמשך עלינו ברכה ושפע רב עד בלי די

החותמים ביראת הכבוד

מרכז חסידי אלכסנדר

פטרון פרשת יתרו

האי גברא דבא, פרי עין חיים
מודנו הרה"צ רבי אליעזר יצחק שליט"א
בן ב"ק מרן אדמו"ר שליט"א

לכבוד השמחה במעונו
בנישואי בנו החתן החשוב המופלג בתוי"ש
מבחידי תלמידי ישיבתנו הק' 'אמרי מנחם'
הרב שלום בצלאל שליט"א
עב"ג הכלה המהוללה תחי'
למזל טוב ובשעה טובה ומוצלחת

ולזכות החתן והכלה שיחי' לאויט"א
שיזכו לבנות בית נאמן בישראל לבנין עדי עד
לתפארת שושלת הזהב בכרם בית ה'

בית המדרש "שמח ישראל" חסד"ר אברהם
בוורמאק

הנה נחם ויטיבנו באהלינו ונחיה
אין וננו שנתנו באהלינו ונחיה

בהדרת כבוד ובהדרת קודש ובהמיית רגשי לב
הגנו מביעים ברכת מזל טבא וגדיא יאה
אל מול אבינו רועינו עטרת ראשינו ותפארתינו

ב"ק מדרן ארמז"ך שליט"א

לרגל השמחה במעון קדשו
בנישואי נכדו החתן המופלג בתוי"ש הרב שלום בצלאל שליט"א
בן בנו הגדול פע"ח מורנו הרד"צ רבי אליעזר יצחק שליט"א
עב"ג הכלה המהוללה תחיי' בסימן טוב ובמזל טוב
ובשעה טובה ומוצלחת

ומצלחין אנו לחיי מלכא,
שיזכה לראות רוב נחת דקדושה מכל יוצ"ח והחוסים בצלו שי,
מתוך בריות גופא ונהורא מעליא, לאורך ימים ושנות חיים!
ברכנו אבינו שמשמחה זו יושפע עלינו שפע ברכה
וחיים ושלוש וכל טוב סלה, אכ"ר

המברכים בקידה
מתפללי וגבאי בית החסידים

בית החסידים "אמרי מנחם" חסידיו אלהינו
לעיון וזכור

היה לנו וישיבנו באתנו מן הק

בהדרת כבוד ובהדרת קודש ובהמיית רגשי לב
הגנו מביעים ברכת מזל טבא וגדיא יאה
אל מול אבינו רועינו עטרת ראשינו ותפארתינו

ב"ק מזין לא מזין שליט"א

לרגל השמחה במעון קדשו
בנישואי נכדו החתן המופלג בתוי"ש הרב שלום בצלאל שליט"א
בן בנו הגדול פע"ח מורנו הרה"צ רבי אליעזר יצחק שליט"א
עב"ג הכלה המהוללה תחי' בסימן טוב וכמזל טוב
ובשעה טובה ומוצלחת

ומצלחין אנו לחיי מלכא,
שיזכה לראות רוב נחת דקדושה מכל יוצ"ח והחוסים בצלו שי,
מתוך בריות גופא ונהורא מעליא, לאורך ימים ושנות חיים!
ברכנו אבינו שמשמחה זו יושפע עלינו שפע ברכה
וחיים ושלוש וכל טוב סלה, אכ"ר

המברכים בקידה
מתפללי וגבאי בית החסידים

ביתנו יצאנו ישראלי ישראל
סממורה דול לונתון

היה לנו ימינו באתנו מן

בהדרת כבוד ובהדרת קודש ובהמיית רגשי לב
הגנו מביעים ברכת מזל טבא וגדיא יאה
אל מול אבינו רועינו עטרת ראשינו ותפארתינו

ב"ק מזון לא מזון שליט"א

לרגל השמחה במעון קדשו
בנישואי נכדו החתן המופלג בתוי"ש הרב שלום בצלאל שליט"א
בן בנו הגדול פע"ח מורנו הרה"צ רבי אליעזר יצחק שליט"א
עב"ג הכלה המהוללה תחי' בסימן טוב וכמזל טוב
ובשעה טובה ומוצלחת

ומצלאתין אנו לחיי מלכא,
שיזכה לראות רוב נחת דקדושה מכל יוצ"ח והחוסים בצלו שי,
מתוך בריות גופא ונהורא מעליא, לאורך ימים ושנות חיים!
ברכנו אבינו שמשמחה זו יושפע עלינו שפע ברכה
וחיים ושלוש וכל טוב סלה, אכ"ר

המברכים בקידה
מתפללי וגבאי בית החסידים

בית החסידים "אמרי מנחם" חסידיו אלהינו
גודרס גדין, לונדון

היה לנו זימנינום באהלינו זימנינום

בהדרת כבוד ובהדרת קודש ובהמיית רגשי לב
הגנו מביעים ברכת מזלא טבא וגדיא יאה
אל מול אבינו רועינו עטרת ראשינו ותפארתינו

ב"ק מזין לא מזין שליט"א

לרגל השמחה במעון קדשו
בנישואי נכדו החתן המופלג בתוי"ש הרב שלום בצלאל שליט"א
בן בנו הגדול פע"ח מורנו הרה"צ רבי אליעזר יצחק שליט"א
עב"ג הכלה המהוללה תחי' בסימן טוב וכמזל טוב
ובשעה טובה ומוצלחת

ומצלאין אנו לחיי מלכא,
שיזכה לראות רוב נחת דקדושה מכל יוצ"ח והחוסים בצלו שי,
מתוך בריות גופא ונהורא מעליא, לאורך ימים ושנות חיים!
ברכנו אבינו שמשמחה זו יושפע עלינו שפע ברכה
וחיים ושלום וכל טוב סלה, אכ"ר

המברכים בקידה
מתפללי וגבאי בית החסידים

בית המדרש "שמח ישראל" דתל אביב
אנטיסעמיטען

הנה נחם ויטיב באתנו ברכה

בהדרת כבוד ובהדרת קודש ובהמיית רגשי לב
הגנו מביעים ברכת מזל טוב וגדיא יאה
אל מול אבינו רועינו עטרת ראשינו ותפארתינו

ב"ק מרדך לא מרדך שליט"א

לרגל השמחה במעון קדשו
בנישואי נכדו החתן המופלג בתוי"ש הרב שלום בצלאל שליט"א
בן בנו הגדול פע"ח מורנו הרד"צ רבי אליעזר יצחק שליט"א
עב"ג הכלה המהוללה תחי' בסימן טוב ובמזל טוב
ובשעה טובה ומוצלחת

ומצלאין אנו לחיי מלכא,
שיזכה לראות רוב נחת דקדושה מכל יוצ"ח והחוסים בצלו שי,
מתוך בריות גופא ונהורא מעליא, לאורך ימים ושנות חיים!
ברכנו אבינו שמשמחה זו יושפע עלינו שפע ברכה
וחיים ושלוש וכל טוב סלה, אכ"ר

המברכים בקידה
מתפללי וגבאי בית החסידים

חבורת האברכים החסידי אגודת

צידן

הנה נחמנו וישיבנו באהבה מן הקרב

בהדרת כבוד ובהדרת קודש ובהמיית רגשי לב
הגנו מביעים ברכת מזל טוב וגדיא יאה
אל מול אבינו רועינו עטרת ראשינו ותפארתינו

ב"ק מזין לא מזין שליט"א

לרגל השמחה במעון קדשו
בנישואי נכדו החתן המופלג בתוי"ש הרב שלום בצלאל שליט"א
בן בנו הגדול פע"ח מורנו הרה"צ רבי אליעזר יצחק שליט"א
עב"ג הכלה המהוללה תחי' בסימן טוב וכמזל טוב
ובשעה טובה ומוצלחת

ומצלאין אנו לחיי מלכא,
שיזכה לראות רוב נחת דקדושה מכל יוצ"ח והחוסים בצלו שי,
מתוך בריות גופא ונהורא מעליא, לאורך ימים ושנות חיים!
ברכנו אבינו שמשמחה זו יושפע עלינו שפע ברכה
וחיים ושלוש וכל טוב סלה, אכ"ר

המברכים בקידה
חבורת האברכים - צידן

חברות האברכים החסידי אגודת
מונסי

הנהגת חסידים וישיבות בארץ ישראל

בהדרת כבוד ובהדרת קודש ובהמיינת רגשי לב
הגנו מביעים ברכת מזל טוב וגדיא יאה
אל מול אבינו רועינו עטרת ראשינו ותפארתינו

ב"ק מודן ארמוניך שליט"א

לרגל השמחה במעון קדשו
בנישואי נכדו החתן המופלג בתוי"ש הרב שלום בצלאל שליט"א
בן בנו הגדול פע"ח מורנו הרה"צ רבי אליעזר יצחק שליט"א
עב"ג הכלה המהוללה תחי' בסימן טוב וכמזל טוב
ובשעה טובה ומוצלחת

ומצלחין אנו לחיי מלכא,
שיזכה לראות רוב נחת דקדושה מכל יוצ"ח והחוסים בצלו שי,
מתוך בריות גופא ונהורא מעליא, לאורך ימים ושנות חיים!
ברכנו אבינו שמשמחה זו יושפע עלינו שפע ברכה
וחיים ושלוש וכל טוב סלה, אכ"ר

המברכים בקידה
חברות האברכים - מונסי

לקראת שבת יתרו לכו ונלכה

הכנה לשבת קודש במשנת החסידות ורבוה"ק זי"ע

מאמר "איש את רעהו יעזרו"

שואלים ודורשים בהלכות החג שלושים יום קודם החג.

אה! הנה זה בא... ימי השמחה משמשים ובאים, אנחנו נמצאים כבר בתוך שלושים יום של ימי הפורים, ימי משתה ושמחה, ובעוד פחות משני שבועות כבר מגיע חודש אדר הבעל"ט - החודש שמרבים בו בשמחה, חודש הנטיעה להצלחת וקיום הנכסים, אה גיוואלדיג, אשרנו מה טוב חלקנו... פרשת יתרו - פרשת קבלת התורה היא הפרשה הנקראת לרוב בתוך שלושים יום קודם הפורים, שאז היתה השלמת קבלת התורה, כדברי רבא בגמרא שבת (פג). הדר קבלוה באהבה, פ' יתרו פורים מקבילים זה לזה, ומקבלין דין מן דין, שניהם לא ניתנו לישראל אלא בכח האחדות ושלוש וריעות שיש בישראל. לקבלת התורה לא זכו ישראל אלא לאחר שהגיעו למדרגה של 'יוחן שם ישראל' - כאיש אחד בלב אחד. ולימי הפורים לא זכו ישראל אלא לאחר הציווי של אסתר; לך כנוס את כל היהודים...

המאמר הנורא והנשגב של כ"ק מרן רבינו ה'אמרי מנחם' זי"ע במאמר השבועי יתרו אות ג הנלמד בין כל אנ"ש שיחיו לאוישו"ט די בכל אתר ואתר, הוא מאמר הנוקב ויורד חדרי בטן כדרכונות וכמסמרות נטועות, ללמדנו את כח אחדותן של ישראל מכח התורה הקדושה, ובלשונו הטהור: כי התורה הקדושה היא שמותיו של הקב"ה שהוא אחדות פשוט, וע"י התורה מתאחדים ישראל עם הקב"ה, למהוי חד, בבחי' קוב"ה ואורייתא וישראל חד, ולדא, כאשר המה נפרדים זה מזה כל אחד בפני עצמו, וכ"ש אם שורה ביניהם מחלוקת ואין ביניהם התאחדות, אין התורה ראויה להם, כי הלא היא אחדות פשוט, זולת כשבאו לפני הר סיני ונעשו כולם חנייה אחת, כאיש אחד בלב אחד, אז אמר הקב"ה הרי שעה שאני נותן תורה לבני, כי באחדותם נעשו ראויים להיות מתעצמים ע"י התורה בעצמותו ית' שהוא אחדות פשוט. ומכאן מוסר השכל כי להתקרב להשי"ת בלתי אפשרי כי אם דוקא ע"י האחדות כאיש אחד בלב אחד שעי"ז זוכים לתורה.

וכזה ממש הם דבריו הקדושים במאמריו לפורים אות ו בכואו לבאר את ענין מה שתיקנו מרדכי ואסתר את מצות ומשלוח מנות איש לרעהו! ... ובלשונו הטהור [רק מה שנצרך לענינו]:

כ"ק מרן אאמ"ר זי"ע בספרו הקדוש הביא בשם שו"ת בנין ציון דנראה שמשלוח מנות צריך לשלוח דוקא על ידי שליח,

ונבאר הדברים בעז"י בהקדים להסביר הענין שמועיל שליחות בישראל, ונראה ההסבר כפי הנודע אשר כל איש ישראל יש בתוכו נשמת חיים, חלק אלוה ממעל, אשר נפח הקב"ה בקרבו, הוא גיהו חלק התורה אשר בקרב כל אחד ואחד מישראל, כאשר ידוע כי נשמות ישראל עצמם המה עצם התורה, כדאיתא ישראל נוטריקון יש ש'שיש ריבוא א'ותיות לתורה, בבחינת קודשא בריך הוא

ואורייתא וישראל חד, ונראה כי בהיות שהתורה היא אחדות גמור, דאורייתא שמא דקוב"ה, והוא ית"ש הוא אחדות גמור, הנה מצד זה מועיל שליחות אצל ישראל, לומר שלוחו של אדם כמותו, כי התורה שבקרבם שהיא שמו ית' מאחדת ביניהם, ומטעם זה עצמו אין שליחות לעכו"ם, מחמת כי אין להם שייכות אל התורה, ובאיזה כח נוכל לומר בהם דין שליחות.

והנלמד מזה אשר עון המחלוקת ופירוד לבבות הוא פגם בשמא דקוב"ה, וזה היה חטאם של ישראל בימי אחשורוש, כמו שנאמר מפוזר ומפורד בין העמים, וממילא נפרדו ונתרחקו משרשם, ועל ידי זה נתבטל מהם כח התורה שבקרבם שהיא דוקא ע"י אחדות כאמור, ועל כן נתחייבו כליה, אחרי שכל הבריאה נבראה באמצעות התורה ובשביל ישראל, שהם עיקר הבריאה, ועתה נאבד ונתבטל מהם כח התורה, ממילא אין להם מעכשיו עוד זכות קיום.

...וזהו שאמרה אסתר לך כנוס את כל היהודים וגו', היינו שיתאחדו יחדיו כל ישראל כאיש אחד בלב אחד, וע"י זה יחזור להם כח התורה, כי יהיו מדובקים ומחוברים לשורשם, שורש השי"ת והתורה, שהוא אחדות גמור, וממילא יבטלו כל הדינים, וכן היה, שנתאחדו ביחד ע"י מרדכי הצדיק, שהוא כנסם, ונכנסו בקדושה, עלמא דחבורא, ונתבטל בזה קליפת המן. ומטעם זה שולחים בפורים משלוח מנות דוקא על ידי שליח, שכל כח השליחות הוא רק מצד התחברות ישראל זה לזה ע"י כח התורה שבקרבם, להראות שכל הנס היה על ידי שנתחברו אחד לרעהו וזכו לעורר מחדש כח התורה שבקרבם, שע"י כל העולם עומד בשבילם, ולא תוכל מדת הדין לשלוט עליהם.

ורבינו ז"ע חותם שם את מאמרו באזהרה יתירה, ובלימוד דעת מה הפירוש אחדות!...

ומזה לימוד ואזהרה יתירה, כאשר הוא ברצונינו שהשי"ת יאמר לצרותינו די, ויבטל הדינים, ומקומם יקח הרחמים והחסד, הנה זאת העצה האחת והיחידה, להתאחד יחדיו בקשר של קיימא, ולא באחדות כפשוטו גרידא, אלא יתר על כן צריך להגביר האהבה וההתקשרות זה לזה, כדברי דודי הקדוש מרן אדמו"ר בעל ישמח ישראל זצלה"ה זי"ע הנ"ל 'שלא יהיה בריה בפני עצמו', היינו אפי' כשאין מחלוקת ופירוד, אבל כל אחד הוא בריה בפני עצמו, עדיין אין זה אחדות הראויה, רק כל אחד ואחד מחויב לדאוג בעד חברו, ולעשות למען טובתו בגשמיות וברוחניות, שזה נקרא אחדות אמיתית, ואז נוכל לכטוח בשם ה' שיסתלקו הדינים וישרו עלינו רק חסדים טובים, אמן כן יהי רצון ע"כ לשון קדשו.

כל שהוא ובנו ובן בנו... שוב אין התורה פוסקת.

לאחר שזוכים לראות את דברי כ"ק מרנן רבותינו הקדושים האמונת משה ובנו האמרי מנחם זי"ע שיסודתם קודש במשנתו של כ"ק רבינו הגדול מאור הגולה בעל ישמח ישראל זי"ע אין שצריך להתאחד יחדיו בקשר של קיימא, ולא באחדות כפשוטו גרידא, אלא יתר על כן צ-ר-י-ך ל-ה-ג-ב-י-ר ה-א-ה-ב-ה ו-ה-ה-ת-ק-ש-ר-ו-ת ז-ה ל-ז-ה-ה...!!!, כי אפילו כשאין מחלוקת ופירוד, אבל כל אחד הוא בריה בפני עצמו, עדיין אין זה אחדות הראויה, רק 'כל אחד ואחד מחויב לדאוג בעד חברו, ולעשות למען טובתו בגשמיות וברוחניות, שזה נקרא אחדות אמיתית...!', הנה זכינו שוב שהאיר לנו השי"ת על ידי בן בנו ה"ה כ"ק מרן רבינו שליט"א בשולחן הטהור ביומא דהילולא רבא של כ"ק מרו רבינו השרף האדמו"ר הזקן מאלכסנדר זי"ע, שעורר אז על ענין זה, כאשר יסודתו קודש במעשה רב מבעל הילולא זי"ע:

הרבי שליט"א הביא את ביאורו של כ"ק אא"ז בעל ההילולא הרבי הזקן מאלכסנדר זי"ע על הכתוב: אל יתהלל חכם בחכמתו וגו', כי הנה ידוע שעולם חסד יבנה, היינו שהקב"ה ברא את העולם רק למען להיטיב לברואיו, כי הוא אינו צריך לבריותיו אלא שמשטבע הטוב להיטיב לזולתו, וכמו כן צריך האדם לדמות צורה ליוצרה, ולהלוך בדרכיו ולדבקה בו ולעשות ג"כ כמדתו להיטיב לזולתו. וזהו פירוש הפסוק 'אל יתהלל חכם בחכמתו', היינו בחכמה שלו, שמחזיקה לעצמו ודורש בה רק לטובת עצמו. ו'אל יתהלל עשיר בעשרו', שאינו מהנה מעושרו לעניים ואביונים, ומלחמו לא נתן לדל. וגבור 'נגבורתו', שאינו משתמש בהגבורה לנקום באויבי ה' ובפועלי און, רק שומר הגבורה והכח לעצמו, בכל אלה אינו ראוי לו השבח והתפארת. 'כי אם בזאת יתהלל המתהלל השכל וידוע אותי', היינו כאשר מחבר ומדבק את עצמו בה' ובמדותיו, ועושה חסד בחכמתו להשפיע ממנה לזולתו, למען יחכם גם הוא לידע איך לעבוד השי"ת, ובמדת גבורתו ינקום בעוברי רצון השי"ת, וכן עושה צדקה בעושרו, לזה יאות התהלה, 'כי באלה חפצתי נאום ה'' כי כן תכלית הבריאה להטיב לזולתו. ומזה מוסר השכל, שיראה כל איש לקשר את עצמו ולהתחבר את עצמו עם כלל ישראל, ולא הוב את כל ישראל כנפשו ממש, ולהיטיב לכל איש ישראל בכל מה שביכלתו, הן בעניני הגוף והן בעניני הנפש. עכ"ל"ק.

והוסיף רבינו שליט"א: כי בעמדנו עתה בחמשה עשר בשבט, ראש השנה לאילנות, זה הלימוד מפירות האילן בענין זה, שכמו שגרעין הפרי נרקב בתוך האדמה, כדי שיוכל לצמוח מזה עוד פירות טובים, כן יש לאדם לבטל את עצמו וכל ישותו, עבור טובת הכלל!...

ובענין זה הביא מעשה רב שכתב הגה"ח רבי עזריאל חיים זאמלונג ז"ל בספרו עשר זכיות (מערכה ח אות טו):

פעם אחת חלה דודו הרה"ח ר' ישראל יצחק ז"ל מטשעכנאו, ובאותו זמן ביקר הרבי הזקן מאלכסנדר בטשעכנאו, והזכירו אותו לפניו לרפואה שלימה, אך רבינו לא ענה תשובה ברורה. כאשר עמד רבינו לנסוע מן העיר, היה שם חסיד אחד בשם 'יענקל איטשא ראדעס' שהיה בידדות עם ר' ישראל יצחק ורצה בכל לבו ונפשו לפעול ישועה עבורו. מה עשה, הלך ושתה מעט יי"ש עד שנעשה בגילופין, ואז ניגש למרכבתו של רבינו והשכיב עצמו לפני הסוסים כשהוא מודיע שבשום פנים ואופן לא יזוז משם עד שהרבי יבטיח רפואה לר' ישראל יצחק.

כיון שראה רבינו כן, שלח אליו את משמשו כמה פעמים וביקשו לקום, אך הוא בשלו, שלא יתן לרבי לעזוב את העיר עד שיבטיח רפואה לר' ישראל יצחק. קרא לו רבינו הקדוש, כמסכים לדבריו, והביט בפניו ואמר לו: "באמת דבר נאה והגון הוא, להתנהג כל כך במסירות נפש עבור ידיד, אך יותר נאה ויותר יפה היה, אם הדבר היה נעשה מחמת עצמו ולא מחמת היי"ש!..." סוף דבר היה כי רבי ישראל יצחק הבריא והי עוד כשלושים שנה, אך בינתיים זכה 'רבי יענקל איטשא ראדעס' ללימוד בענין אהבת ריעים. על האהבה להיות נקיה מכל רבב, אהבה כנה ואמיתית, ללא תערובות של מניעים שונים.

ושוב אין התורה הזאת פוסקת מאתנו לעולם... בהא נחתין ובהא סלקינן.

כל מי שתורת השם בפיו, ולבו קשור במשנתם ותורתם של רבותינו הק' זי"ע המלמדים אותנו את תורת ורצון השי"ת מאתנו, אסור שדברי התורה האלו יפסקו ממנו ולו לרגע אחת, ההוראה הזאת

צריכה לזרום בדם ערקינו להתאחד יחדיו בקשר של קיימא, ולא באחדות כפשוטו גרידא, אלא יתר על כן צריך להגביר האהבה וההתקשרות זה לזה, וכל אחד ואחד מחויב לדאוג בעד חברו! ולעשות למען טובתו בגשמיות וברוחניות...! זהו העבודה של פרשת יתרו וחודש אדר בכלל וימי הפורים בפרט. ובקריאת הפרשה שמעורר את הזמן יש שייעתא דשמיא מיוחדת לכל הבא ליטרה, ולהיות נושא בעול עם חברו...

ויצא משה אל אחיו וירא בסבלותם.

הגשר הגדול הרמב"ם ז"ל כותב דברים נוראים בספרו מורה הנבוכים (ב, מה) על הפסוק (שמות ב, ה) 'ויגדל משה ויצא אל אחיו וירא בסבלותם'. וכך כותב בלשונו הק' והטהור: תחילת מעלת הנבואה, שילווח את האדם עזר אלקי, שיעוררהו ויזרזו לעשות טובה גדולה בעלת ערך, כגון הצלת קבוצת חסידים מידי קבוצת רשעים, או הצלת חסיד גדול, או השפעת טובה על אנשים רבים, 'וימצא מצד עצמו לכך התעוררות ודחיפה לפעולה, ו-ז-ה נ-ק-ר-א ר-ו-ח ה-ש-ם...!' ומוסיף הרמב"ם עוד ואומר שזה מה שנתן למשה רבינו את הכח כשבא למדין לאחר שברח מפרעה מפחד שלא יהרגנו, ועכ"ז כאשר הגיע למדין והוא זה, כיון שראה דבר עושק, "לא יכל להימנע מלסלקו ולא היה בכוחו לסבלו, והיה לו לב אמיץ להציל עשוק מיד עושקו...!"

גיוואלדיג! להתעורר מצד עצמו לפעול בשביל השני זה נקרא רוח השם... כשאדם מתעורר או מעורר את עצמו לעזור לזולתו וכל שכן לעזור לרבים, אזי רוח השם דיבר בו... או געוואלד! מי יתן והיה כל עם ה' נביאים... שיזכו כולם כאחד - כאיש אחד בלב אחד, איש את רעהו יעזורו ולאחיו יאמר חזק. ואלי יש לרמוז בדברי הרמב"ם שכתב שימצא ההתעוררות מצד עצמו... למה שרבינו שליט"א חזר כמה פעמים בשו"ע על דברי רבינו הזקן זי"ע: מה טוב ומה יפה כשאדם מוסר נפשו בשביל חברו מצד עצמו ועצמיותו ולא מצד יי"ש. שאז יש לומר שבא מחמת שרוח ה' דיבר בו ולא רוח היי"ש...

וכך כותב הרמב"ם גם בפרשת השבוע על הכתוב (יה, כא) ואתה תחזה מכל העם וגו' 'אנשי חיל' ומבאר הרמב"ם (פ"ב מהלכות סנהדרין ה"ז) מי הם 'אנשי חיל', וזל"ק: שהם גיבורים במצוות ומדקדקים על עצמם, וכובשים את יצרם עד שלא יהא להם שום גנאי ולא שם רע, ויהא פרקן נאה. ובכלל אנשי חיל, שיהיה להם לב אמיץ להציל עשוק מיד עשוקו, כענין שנאמר ויקם משה ויושיעו...!

ובפרשת השבוע על הכתוב (יה, ט): והודעת להם את הדרך ילכו בה ואת המעשה אשר יעשון, כותב הרמב"ם בספר המצוות (שורש ט): את הדרך, זו גמילות חסדים. ילכו, זו ביקור חולים. בה, זו קבורת מתים. ואת המעשה, אלו הדינים. אשר יעשון, זו לפני משורת הדין. ואלו הפעולות כולן ודומות להם נכנסות כולם תחת מצוה אחת של כל המצוות הכתובות בתורה כביאור, והוא אומרו יתברך; ואהבת לרעך כמוך...

ומדי דברי בו בתורתו של הרמב"ם ז"ל, זכור אזכרנו עוד מה שכתב בפירושו המשניות בפ"ק דפאה משנה א בענין הדברים שאוכל פירותיהן בעולם הזה והקרן קיימת לו לעולם הבא, וזה לשונו הק' והזהב: וכשיעשה האדם המצוות התלויות בתועלת בני אדם זה עם זה, כמו כן תחשב לו לצדקה בעולם הבא לפי שעשה המצוות, 'וימצא טובה בעולם הזה, בעבור ש-ג-ה-ג-מ-ג-ה-ג-ט-ו-ב-ב-י-ן-ב-נ-י-ה-א-ד-ם...!'

הרמב"ם אמנם לא מבאר את הטעם למה במצוות שבין אדם לחבירו אוכלים מפירותיהם בעולם הזה, אבל **החתם סופר** זי"ע שגם כתב (פ' פנחס כה, יב) ממש כדברים אלו [בלי להביא את דברי הרמב"ם], הוא כתב גם כדברים האלה ובתוספת ביאור נורא נוראות על זה, מורא'דיגע ווערטער: כי באמת הדין נותן שכל אחד יקבל מקצת שכרו בעולם הזה, ולמה אמרו ששכר מצוה בהאי עלמא ליכא? כדי שלא יבוא ח"ו בקיבול השכר לידי "וישמן ישורון ויבעט", אולם כל זה הוא רק מי שמקיים מצוות שבין אדם למקום שיש בהם תועלת רק לעצמו, "אבל מי שמקיים מצוות שבין אדם לחברו שיש בהם תועלת גם לאחרים, הרי הוא בכלל מזכה הרבים שאחז"ל שאין חטא בא על ידם, ואם כן יכולים הם לקבל גם מקצת שכרם בעולם הזה, שהרי אין לחשוש שיבואו לידי וישמן ישורון, כיון שהם שמורים מן החטא" צא ולמד עד היכן הדברים מגיעים...

יש מקום לומר שזהו סוד הכמוס שהמפרשים מתחבטים בו, להבין למה קדמה פרשת יתרו למתן תורה?, ולא מיבעיא למ"ד שיתרו בא לאחר מתן תורה, הרי שבודאי לא מובן כלל, מה ענין יתרו לכאן, אלא אפילו למ"ד שיתרו בא קודם מתן תורה, עם כל זאת עדיין קשה להבין מה ענין יתרו לכאן, וכי זו היא ההקדמה לקבלת התורה? ומדוע הפרשה של מתן תורה נקרא בשם פרשת יתרו? ולהג"ל התירוץ הוא בוודאות, כן כן, כי זה בא ללמדנו את הכלל שקבעו חז"ל "דרך ארץ קדמה לתורה!...", ולכן לא נכתב בתורה כלל תורת המדות, כי את זה צריך ללמוד ולדעת ולקיים עוד לפני שמתחילים ללמוד את התורה, כדברי מהר"ח ויטאל זי"ע בספרו שערי קדושה, בלי אחדות ואהבת רעים אמיתי לדאוג בעד חבריו, ולעשות למען טובתו בגשמיות וברוחניות, ולקיים מצוות ואהבת לרעהו כמון... אי אפשר לקבל את התורה, גם הגוי שבא להלל וביקש ממנו להתגייר על רגל אחת, אמר לו הלל את הכלל הזה, אבל בשפה שגוי מבין... מה דעלך סני לחברך לא תעביד, גוי מבין שפה של שמור לי ואשמור לך... יהודי מצווה על יותר מזה, לא רק לא להזיק לשני במה ששנאו עליך, אלא לאהבו במצוות ואהבת לרעהו כמון, כי אני ה', וכלשונו הק' של רבינו זי"ע: "כאשר פוגמים באחדותם של ישראל אזי פוגמים כביכול בשמו של הקב"ה...!" אחדותם של ישראל הוא ממקור של 'אני השם', וכשם שהשי"ת הוא אחד יחיד ומיוחד ואין אחדות כמוהו ואין שום התחלקות ח"ו בשמו ובעצמותו ית', כמו כן אין, ואסור שיהיה שום התחלקות באחדותם של ישראל, ומזה נובע האהבה של ישראל אחד כלפי חברו, למסור נפשו על טובתו ולדאוג עבורו בגשמיות ורוחניות...

קדוש ונורא הושיעה נא. רחום וחנון הצליחה נא, תומך תמימים עננו ביום קראנו.

המעשה דלהלן ימחיש לנו ביותר עד היכן יכול יהודי להגיע מתוך דביקותו בתורה ובהתמסרותו לעזרתם של ישראל, מתוך תחושה של קיום המצוה של ואהבת לרעהו כמון, מעשה נורא שקרה בימינו, לא יאומן כי יסופר.

רוברט קפלן היה בן 65 כשהזדמנה לו פגישה מסחרית במנהטן, עם מרכיץ תורה בשם הרב רפאל בוטלר שליט"א, בנושא פרסומת למוסד מסוים. זה היה עיסוקו ומומחיותו של רוברט. הוא היה יהודי מתבולל שלא ידע על יהדותו ולא כלום. רק דבר אחד נשאר בזכרונו. חגיגת הבר מצוה שלו בפרשת במדבר. כך ידע שעם ישראל היה פעם תושבי המדבר. חוץ מזה לא ידע, אפילו על יום הכיפורים.

ביום כ"ג באלול תשס"א התקיימה פגישה זו, היום שבו קרסו מגדלי התאומים בניו יורק. השנים ישבו אז במשרד אי שם במנהטן ומפני האירועים המהרידים, לא יצאו ממקומם במשך שעות. בין

כך היתה כל העיר אז סגורה ומסוגרת, אין יוצא ואין בא.

הרב בוטלר הוא יהודי העוסק בקירוב רחוקים ובאותן השעות שהיו מסוגרים יחד, ניסה לקרב את בן שיחו ליהדות. לבסוף הזמינו לבוא לראש השנה לביתו בשכונת קווינס בניו יורק.

רוברט ששמו היה ירחמיאל בן ר' חיים הכהן, הגיע לקווינס ביום שני של ראש השנה... והצטרף לתפילה לבית הכנסת, בשעת קריאת התורה "פרשת העקדה". הכל היה זר וחדש בשבילו. מארחו הגיש לו מחזור עם תרגום אנגלי וכך עקב בהתעניינות אחר כל המתרחש.

אחרי התפילה שאלו אותו על התרשמותו מן התפילה. התשובה היתה מפתיעה: "אני מרגיש כמו החמור שנשאר מרחוק, בשעת עקידת יצחק. כפי שקראו בתורה "שבו לכם פה עם החמור...". אני חש שנמצא ביהדות דבר נעלה ביותר, אלא שאני נמצא מבחוץ, הרחק מן הכל...

ירחמיאל היה אמנם רחוק מאד, ברם עם זאת היה בעל נפש עדינה ומחשבה מעמיקה. הוא הבחין ביופי שביהדות ולאט ולאט התקרב אליה בשנתיים הבאות. במשך הזמן עזב את משפחתו הנכריה, שכר לו דירה קטנה במונסי והתחיל ללמוד תורה ומצוות כראוי.

ירחמיאל הכהן התחיל לעסוק בתורה בשקידה. במשך חצי יום למד בישיבת "אור שמח" במונסי. הוא גם המשיך בעסקיו ומסר את נפשו לפעול גדולות ונצורות בסיוע לאחרים ובגמילות חסדים. [כנראה שבכך הרגיש שהוא משלם משהו להקב"ה שהחזירו לחיק היהדות...!]. הוא למד שיעורים כסדרם בגמרא, ברם את סיפוקו מצא במשניות, ובמשך השנים הבאות הספיק ללמוד ששה סדרי משנה. ידידיו החדשים התפעלו מאד מאצילות נפשו והצמאון העז לרוחניות, למרות שהיה כבר מבוגר. נשמה יקרה מאד שכנה בו. וכך המשיך בדרכו במשך 9 שנים, כשהוא מדקדק בקלה כבחמורה, מתעדן ומתורום בדרכיו יותר ויותר מתוך קירבת אלוקים, יום אחר יום ודרגה אחר דרגה...

בשמחת תורה קרה הדבר, כשירחמיאל כבר הגיע לגיל 74. בשעת ההקפות, כאשר הגיע ההקפה השביעית, לאחר שחזר בדבקות כדרכו את הפסוקים שהחזן השמיע; **קדוש ונורא הושיעה נא. רחום וחנון הצליחה נא, תומך תמימים עננו ביום קראנו.** אחז את ספר התורה בזרועו ורקד בעינים עצומות, בלהט ובדבקות. הגיע הזמן להחזיר את ספרי התורה. והאיש עדיין רוקד בסערת רוח ללא הפוגה והבחורים סביבו. פתאום התחיל למעוד. אלה שעמדו לידו תפסו ממנו את ספר תורה. והוא אציל הנפש ואביר התשובה גדול המעש והחסד, נפל על מקומו. נשמתו יצאה בטהרה, במיתת נשיקה מתוך ריקוד של דבקות עם ספר התורה שנהייתה לנשמת אפו...

וכך לאחר תשע שנים של יהדות ומסירות למען טובתם של אחרים בגשמיות וברוחניות, ובקיום מצוות ואהבת לרעך כמוך זכה להתעלות בהקפה של קדוש ונורא, רחום וחנון, תומך תמימים, ולהגיע אל מקום מנוחתו בגנזי מרומים. לאחר העיון במשנתו של רבינו זי"ע, ליבי אומר לי! שביום שמחת התורה על מתן מתן תורה הראשון במדבר סיני, והשני בהדר קבלוה בימי אחשורוש, שבו נצטוינו להתאחד יחדיו בקשר של קיימא, ולא באחדות כפשוטו גרידא, אלא יתר על כן צריך להגביר האהבה וההתקשרות זה לזה, וכל אחד ואחד מחויב לדאוג בעד חברו, ולעשות למען טובתו בגשמיות וברוחניות!... ביום קדוש ונורא זה, ריחם הקב"ה וחנון את הצדיק תמים והעלהו למקום מנוחתו, מתוך ריקוד ושמחה עם התורה, שאי אפשר להתחבר ולהתקשר עמה אלא כאשר מחוברים ומאוחדים עם כל ישראל באהבה כאיש אחד בלב אחד...

בספר הק' דגל מחנה אפרים כתב (ד"ה והייתם לי סגולה, הא) על הכתוב: 'והייתם לי סגולה מכל העמים כי לי כל הארץ'. כי הסגול הוא שתי נקודות למעלה ואחת למטה, ואם תחסר נקודה אחת בטלה כל הנקודה, ונמצא שגם העליון צריך לתחתון וגם התחתון צריך לעליון, וזהו שאמר הכתוב 'והייתם לי סגולה' שכלל ישראל יהיו דומים לסגול שכל הנקודות צריכים זל"ז, כך גם בני צריכים כל אחד לשני, ואף הגדול צריך להקטן, וכל שכן שהקטן צריך לגדול, ונמצא שכולם מקבלים דין מן דין. והביא לזה משל נפלא ממספר האפס, שהוא בעצמו אינו שווה מאומה, אבל כשמצרפים אותו עם מספרים אחרים אז נעשה מספר גדול מאוד, לעשרה למאות לאלפים ורבבות, והנמשל הוא בבני ישראל שבעת שהם מתאחדים באות אחת, אזי אפילו מי שהוא במדרגה נמוכה מאוד מאוד, אך כיון שכולם מתאחדים יחד נעשים כולם חשובים... ומסיים הרה"ק בעל הדגל זי"ע בדברים נוראים: שכשנעשה ייחוד למטה נעשה גם ייחוד למעלה, ועי"ז נתוסף הארה לכל אחד, ואף להגדול ניתוסף מחמת הקטן...

על פי זה יש להבין מה שמביא רבינו המאור הגדול הישמח ישראל זי"ע בשם הרה"ק הרבי הזקן מווארקא זי"ע על הכתוב: 'יחן שם ישראל' שפירש ויחן מלשון חן, שכל אחד מישראל היה מוצא חן בעיניו עבודת חברו, ועי"ז היו יכולים להיות כאיש אחד בלב אחד. והיינו שכל אחד הרגיש שגם האפס שווה מאד בהצטרפותו לכל מספר שהוא, והקטן יהיה לאלף ואף למספר עצום מאוד, ולכן כולם צריכים לכולם, ממילא כולם נושאים חן אחד בעיני חברו.

איזהו מכובד המכבד את הבריות.

באחד השיחים בקו"פ אצל רבינו זי"ע הגיד לי ביאור עמוק ונפלא מאד בדברי המשנה "איזהו מכובד המכבד את הבריות". כמו שאם אתה רואה אדם שמחלק מעות לצדקה אתה מבין אז ער איז א פארמגלעכע מענטש - הוא אדם שיש לו כספים ולכן יש לו יכולת ואפשרות לחלק לאחרים, כך אם אתה רואה בן אדם שמכבד את הבריות, הרי זה סימן מובהק שהוא בן אדם מכובד ולכן יש לו די כבוד לחלק גם לאחרים, א מענטש וואס האט נישט אליין כבוד פון ווי זאל ער האבן צו געבן כבוד פאר יענעם, מי שאינו מכובד בעצמו מהיכן יהיה לו לתת כבוד לאחרים, והמשיך ואמר בלהט אש קדשו: איך וויל זאלסט פארשטיין - אני רוצה שתבין, א מענטש וואס איז נישט מכבד יענעם, זאל זיין ווער ס'זאל נאר זיין, נישט נאר אז ער איז נישט מכובד ער איז בזוי ומבוזה!... וויל 'ואהבת לרעך כמוך' אני השם' מיינט אז מ' איז מכבד א חבר איז מען מכבד דעם אני ה', און אז מ'העלפט א חבר העלפט מען פאר אני ה'!... און אויב חלילה נישט איז... [בן אדם שאינו מכבד את הזולת, יהיה מי שיהיה, הרי לא רק שהוא אינו מכובד, אלא הוא אף בזוי ומבוזה, כי ואהבת לרעך כמוך אני ה' פירושו, שאם מכבדים את השני מכבדים בזה את השי"ת, ואם ח"ו לא מכבדים אזי...].

וכאן מגיע העיקר בדברי קדשו [שארפע ווערטער היורדים ונוקבים עד תהום רבה]: מדוע אין האדם מכובד? מדוע חסר לו כבוד עד שאין לו לחלק כבוד לאחרים? כי הוא גאוותן ואינו שמח בחלקו, תמיד הוא מרגיש שחסר לו, ומי שתמיד חסר לו מאין יהיה לו לתת לאחרים, ואדרבה הוא מצפה ומחכה כל היום שאחרים יתנו לו... ואין לך בזוי ומבוזה יותר מזה!...

זהו מה שכתב רבינו זי"ע במאמריו לשבועות אות ו בלשונו הק': 'כך דו"ז מרן אדמו"ר בעל ישמח ישראל זי"ע אמר בשם אביו הקדוש א"ז מרן מוהר"י מאלכסנדר זי"ע על הכתוב 'וכל אשר

לרעך, שכל התורה תלויה באהבת ריעים ובמצוות ואהבת לרעך כמוך, והוסיף דו"ז זי"ע שאפי' אנכי וגו' ולא יהיה לך וגו', שרשי המצוות הללו המה אהבת חברים, כי על ידי זה נתגלה שכח הפועל בנפעל, ולדברינו נוכל להוסיף על דברי קדשו, כי מכיון שישאל המה חלק אלוה ממעל, הנה אם אין ביניהם אהבת ריעים ממילא יש פגם גם באנכי וגו', כדאייתא בספה"ק שפע טל שאין הבדל והפרש בין הנשמה ובינו יתעלה ויתברך שמו, רק שהוא יתעלה ויתברך הוא הכל, הוא האור הכולל, האור הגדול, הבלתי סוף, הבלתי תכליתי, והנשמה היא חלק אור וניצוץ שנחלק מאור הגדול ב"ה וברוך שמו, וכמאמר שלמה המלך ע"ה נר ה' נשמת אדם.

יבין וישכיל בדעו ושכלו / ישמח ויעוז במתת גורלו.

הפייטן הגדול בענקים רבי שמעון הגדול ברבי יצחק ממגנצא אחי אמו של רשי"ל, כתב בפיוטו ליום ב' דשבעות לדיבור האחרון של עשרת הדיברות "לא תחמוד"... קרוץ מחומר מה מועילו / חומד ומתאוה את שאינו שלו / זה שיש לו אינו שלו / קנין שאינו שלו למה זה הוא לו / יבין וישכיל בדעו ושכלו / ישמח ויעוז במתת גורלו. --- גולרו הנחיל א-ל ליראים / בקולות וברקים ולפידים נוראים / וכל העם רואים:

כן, זהו החתימה לכל הדיברות ולכל התורה כולה, כאשר לא יתאוה לקנין שאינו שלו, ובמקום זה "יבין וישכיל בדעו ושכלו י-ש-מ-ח ו-י-ע-ו-ז ב-מ-ת-ת ג-ו-ר-ל-ו.

בקולות וברקים עליהם נגלית ובקול שופר עליהם הופעת.

כתבו בספה"ק על פי דברי רבינו סעדיה גאון בטעם תקיעת שופר, כי בראש השנה בכח השופר ואמירת פסוקי שופרות, אפשר לעורר את קול השופר אשר היה בעת מתן תורה, ואת קול השופר אשר עתיד הקב"ה לתקוע בו כדי לקבץ נדחי ישראל ולהחיות המתים. ועוד, כי אחר חטאו של אדה"ר נתערב הטוב ברע ונכבש תחתיו, ובזמן מתן תורה יצא כח הטוב מתוך הרע ונתגבר ושלט, ואף כי אמנם עדיין לא הגיע הזמן לכבוש לגמרי את הרע תחתיו, אבל לעתיד לבוא יושלם התיקון הזה, והטוב יכבוש את הרע לגמרי וישלוט לבדו, ועל כן נצטוו לתקוע בשופר ברה"ל ולומר פסוקי השופרות, "לחזק את התיקון שהיה עשוי כבר במתן תורה, שאז פסקה זוהמתן, ונעשו בני חורין מיצה"ר וממלאך המות, ולהזמין העתיד ליעשות לעתיד לבוא, לעורר אותן כראוי".

ומעתה הגע בעצמך! אם אמירת הפסוקים הכתובים בפרשת השבוע יש בהם כח עצום כך לעורר בהם את מעמד הר סיני וקבלת התורה וכל המסתעף מכך, אם כן כמה גדול הכח שיש בפסוקים אלו כאשר אנו קוראים אותם מתוך הספר תורה הקדושה, כאשר בכח הקריאה מתעורר הזמן עצמו...! כמה יש לנו להכין עצמנו בהכנה דרבה לקראת שבת פ' יתרו - שבת מתן תורתנו, כמה שפע של קדושה והתעלות הקב"ה ישפיע לנו בקדושת שבת זו... אוי, כמה אכסוף נועם שבת מתן תורה המתאחדת בתורתך, רבוש"ע; פתח לנו נועם ורצון לפתוח שערי רצונך, קדשנו בקדושת השבת, משוך נועם יראתך לעם מבקשי רצונך. אוי געוואלד! לאמיר נישט זיין קיין שוטה המאבד מה שנותנים לו... נתפלל ונקוה לסעייתא דשמיא שנזכה לקיים בעצמנו מאמרו של כ"ק מרן הרבי הצעיר מוהרמ"מ מוואראקא זי"ע על הכתוב: 'וכל העם רואים את הקולות', שראו להכניס את הקולות אל קרבם ובנפשם פנימה, "זיי האבען געזעהן אריין צו נעמען די קולות אין זעך"...!

קול רינה וישועה באהלי צדיקים.

קהל אנשי שלומנו שיחיו זוכים בשבת זו לשמוח בשמחת קבלת התורה בכפליים, הראשון מצד הקריאה המעורר את הזמן של קבלת התורה, והשני מצד השמחה בחצרות קדשנו **בשמחת כ"ק מרן רבינו שליט"א**, שמחת שבת אויפּרוּף לנכדו היקר שבערכין הרב שלום בצלאל הי"ו בן מורנו הרה"צ רבי אליעזר יצחק שליט"א, והלא אמרו חז"ל כל המשמח חתן וכלה זוכה לתורה שניתנה בחמישה קולות...

הרה"ק בעל ה'תפארת שלמה' זי"ע כתב במאמריו לראש השנה על התפילה "ובכן צדיקים יראו וישמחו וכו' וחסידים ברנה יגילו" וז"ל: יבואר עפ"י הידוע גדול מעלת הצדיקים וכל הגלויים אליהם, ומסתופפים בצילם ומכתתים רגליהם לקבל פניהם, אשר מעת בא הבעש"ט לעולם וגילה הדבר להפיץ ענן אורו על פני תבל. כי מקודם הזמן הזה היו צדיקים בדור העוסקים בתורה ובעבודה וגמ"ה, והיו פרושים ויושבים בכתיבה והיו קדושים וטהורים, אך עתה בדורות הללו הוא העיקר הגדול לאחוז באילן גדול ולהסתפח בנחלתו, ודבר זה עומד להם לזכות בזה ובבא...! אשר גם לעתיד כתיב והחזיקו עשר אנשים כו', וכל אחד לפי מדריגתו יזכה לחזות בנועם, ולקבל פני האבות הקדושים והצדיקים אשר לפנינו בכל דור ודור, ולזאת לא נוכל להשיג בלתי התדבקות עם צדיקי הדור שיחיו לאוי"ט ולאורם נסע ונלך!..."

זהו הרמז בלשון הזה, ובכן צדיקים יראו וישמחו, מה שנזכה לראות פני הצדיקים זאת היא השמחה גם עתה, במה שיזכו לעתיד לראות פני הצדיקים הקודמים והאבות הקדושים, לכן גם עתה וחסידים ברנה יגילו, על דבר זה אנו שמחים שאנו זוכים עתה לקבל פניהם להופיע עלינו אור קדושתם, שנזכה במהרה לקבל פני משיחנו, וכל הצדיקים שיעמדו בתחיית המתים, ובמהרה נזכה לראות בנחמת ציון וירושלים אמן" עכדה"ק.

באחד משיחותיו הנפלאות של הרה"ג ר' שמחה מקובר שליט"א הוציא מדברי התפארת שלמה הוראה למעשה חשובה ביותר: שרק ע"י התקשרות לצדיקי הדור שחיים עמנו, יהיה אפשר לזכות לקבל פני אבותינו ורבותינו הק' לעתיד לבוא. וא"כ "בשמחת נישואי צדיקים, אשר כמבואר בזוה"ק באים כל אבותינו ורבותינו הק' להשתתף בשמחה, בודאי שהדרך לקבל פניהם הוא ע"י חיזוק ההתקשרות לרבינו שליט"א, וע"י חיזוק ההתקשרות לשמחת רבינו שליט"א בבחינת "חסידים ברנה יגילו", נזכה ל"ובכן צדיקים יראו וישמחו", לשמוח בקבלת פניהם של רבותינו הק' מהדורות הקודמים".

אבל לזה צריך לדעת את הדברים דלהלן:

כבקרת רועה עדרו מעביר צאנו תחת שבטו.

כ"ק מרן רבינו הקדוש בעל העקידת יצחק זי"ה הי"ד דיבר בקדשו בראש השנה שנת תרצ"ו לבאר את דברי המשנה: בר"ה כל באי עולם עוברין לפניו כבני מרון, ובגמרא אמרו שכולם נסקרים בסקירה אחת, ויש להבין מה בין עוברים לפניו כבני מרון או אם נסקרים בסקירה אחת?, בסיום דבריו אמר בקדשו את הדברים הנוראים דלהלן, והדברים תואמים ביותר ליום שמחת לבנו בשמחת בית צדיקים - בית רבינו שליט"א, בעמדנו בשעת החופה ובמשך החתונה עם נשמות כל רבותינו הקדושים לצללה"ה זי"ע:

והעיקר שכל אחד יראה וישגיח בפני עצמו לשוב בתשובה שלימה על כל חטאיו אשר עברו לפניו בכל השנה, בכדי שלא יהיה ח"ו לאבותינו רבותינו הקדושים זי"ע בושא על ידינו, "ובטח נשמותיהם הקדושים והטהורים יהיו כאן אצלנו היום... לכן יראה כל אחד ואחד שלא יהיה להם בושא על ידי מעשינו והנהגותינו, ו-ה-ע-י-ק-ר ש-כ-ל א-ה-ד י-ב-ט-ל ע-צ-מ-ו ל-ה-כ-ל-ל י-ש-ר-א-ל...!", ועי"ז יוציא השי"ת משפטינו לאורה.

ונסיים אמרינו לרצון עם פיוט אחר של רבי שמעון הגדול, גם זה הוא מהפיוטים ליום ב' דשבועות, בפיוט הוא משבח את ישראל על אמרם 'נעשה ונשמע' אשר בשבילה יזכו לגאולה ולא יבושו ולא יכלמו עדי עד, וכה הם דבריו בסיום הפיוט, בתפילה לנורא עליה:

ישראל נושע בה' תשועת עולמים / לא בושים ולא נכלמים / ואתה אדון הצור תמים / באור פניך יהלכון לאורך ימים / פתח דבריך הבינם בחיכומים / ותזכם להיות חיים וקיימים / ובתוכם תשכון רם על כל רמים. אכ"ר

שלום שלום.

אוי ווי זיס איז דער ניגון פון הרה"ח ר' משה גאלדמאן ע"ה על ענין השלום, כאשר הוא מחבר את השלום עם התורה ושמחת החיים בבית היהודי און א אידישען געצעלט:

אמר רבי שמעון בן חלפתא ,

לא מצא הקב"ה,

כלי מחזיק ברכה לישראל,

אלא השלום.

שלום שלום צווישן אידן, שלום ושלוח

און זיין צופרידן,

שלום און יעדן אידישען געצעלט,

שלום שלום אויף די גאנצע וועלט.

אהוי אוי כמו שנאמר,

ה' עוז לעמו יתן, ה' יברך את עמו

בשלום.

שלום שלום צווישן אידן, שלום ושלוח

און זיין צופרידן,

שלום און יעדן אידישען געצעלט, שלום

שלום שלום אויף די גאנצע וועלט.

גוט שבת גוט שבת.

מזל טוב מזל טוב למלכנו עט"ר רבינו שליט"א ולכל קהל עדתינו,

סימן טוב ומזל טוב יהא לנו ולכל ישראל אמן.

שבת שלום ומבורך.

שבת של שלום ושלוח און יעדן אידישן געצלט.

שבת של ואהבת לרעך כמוך - בקבלת תורה במדריגה של 'וכל אשר לרעך'.

שבת של אהבה אהבה וההתקשרות זה לזה, בעשיה בעד טובת חבריו בגשמיות וברוחניות.

ובאו כולם בברית יחד נעשה ונשמע אמרו כאחד ופתחו ואמרו ה' אחד.

אנו מביאים בזה מדברי רבינו זי"ע במאמרו לשבועות אות ו' שהוא כמבוא ותוספת ביאור למאמר כאן:

בילקוט ביקש הקב"ה ליתן תורה לישראל בשעה שיצאו ממצרים והיו חלוקים אלו על אלו, היו נוסעין במריבה וחונקין במריבה, כשבאו לסיני הושוו כולם אגודה אחת, ויחנו שם ישראל אין כתיב כאן אלא ויחן שם ישראל, נעשו הומניא אחת, אמר הקב"ה התורה כולה שלום ולמי אני נותנה לאומה שהיא אוהבת שלום.

הענין הוא, כי אורייתא שמא דקוב"ה הוי, ואלקותו ית' הלא הוא אחדות גמור, על כן 'התורה כולה שלום', וכן ישראל יש להם חלק אלוה ממעל, כמו שנאמר כי חלק ה' עמו יעקב חבל נחלתו, ובחלק האלקי לא שייך שום פירוד, לכן הנם בטבע 'אומה שהיא אוהבת שלום', ולזאת כאשר נעשו ישראל אגודה אחת כפי שהם בטבעם אומה אוהבת שלום, אז נתן להם הקב"ה התורה, כי אז יכולה התורה שהיא שמו ית' להתאחד עם ישראל שהם חלק אלוה ממעל, כנודע שישראל מתאחדים עם התורה, בבחינת קוב"ה ואורייתא וישראל חד, חד ממש, ...עד שמטעם זה 'ישראל' נוטריקון יש ש'ישים ר'יבוא א'ותיות ל'תורה, כי ע"י שמתאחדים עם התורה המה נעשים עצם התורה, אבל אם אין שלום ביניהם, הנה הם מפרידים ח"ו בחלק אלוה ממעל, בבחינת מפריד אלוף, ועונשם גדול מאוד, ואי אפשר להם לבוא לקבלת התורה שהיא אחדות גמור.

ויזמתק בזה מה שאמר כ"ק דו"ז מרן ארמו"ר בעל ישמח ישראל זצללה"ה זי"ע בשם אביו הקדוש א"א"ז מרן מוזה"ר מאלכסנדר זצללה"ה זי"ע על הכתוב וכל אשר לרעך, שכל התורה תלויה באהבת ריעים ובמצות ואהבת לרעך כמוך, והוסיף דו"ז זי"ע שאפי' אנכי וגו' ולא יהיה לך וגו', שרשי המצוות הללו המה אהבת חברים, כי על ידי זה נתגלה שכח הפועל בנפעל, ולדברינו נוכל להוסיף על דברי קדשו, כי מכיון שישראל המה חלק אלוה ממעל, הנה אם אין ביניהם אהבת ריעים ממילא יש פגם גם באנכי וגו', כדאיתא בספה"ק שפע טל שאין הברד והפרש בין הנשמה ובינו יתעלה ויתברך שמו, רק שהוא יתעלה ויתברך הוא הכל, הוא האור הכולל, האור הגדול, הבלתי סוף, הבלתי תכלית, והנשמה היא חלק אור וניצוץ שנחלק מאור הגדול ב"ה וברוך שמו, וכמאמר שלמה המלך ע"ה נר ה' נשמת אדם, עיי"ש... ונמצא א"כ שחוסר השלום זה הוא חורבן העולם. בא וראה עד היכן הדברים מגיעים.

יתן השי"ת שנזכה לקבלת התורה מתוך אהבת ריעים ומתוך כל טוב, אמן כן יהי רצון.

תוכן המאמר.

- במאמר זה יבאר רבינו ענין 'אחדותן של ישראל' שהוא תנאי כפול ומכופל לקבלת התורה, ויבאר למה הקפיד הקב"ה כל כך על זה, וכדי לבוא לתוכן הענין מקדים את הפסוק שממנו למדו חז"ל שהשלום הוא תנאי הכרחי לקבלת התורה, ויסעו מרפידים ויבואו מדבר סיני ויהנו במדבר ויהן שם ישראל נגד ההר. אשר כל הפסוק הזה הוא כולו מוקשה מאד. בעיקר אריכות הדברים שיש כאן לכאורה כפל לשון שאין צורך בהם. ועוד למה פתח בלשון רבים וסיום בלשון יחיד.
- ותחילה לראש מביא את דברי חז"ל בפסיקתא דרב כהנא שבאו ליישב קושיות אלו, ועוד כמה תמיהות, ובעיקר באים ליישב למה המתין הקב"ה זמן רב מלינת את התורה עד שהביאם להר סיני, הלא כל התכלית של יציאתם היתה לקבלת התורה, וא"כ תיכף ומיד כשיצאו ממצרים היה צריך להביאם לכך. זמתרין הפסיקתא דכל עוד שנסעו במחלוקת לא היו ראויים לקבל את התורה, ורק משבאו להר סיני באחדות כאיש אחד בלב אחד נעשו ראויים לקבלת התורה.
- ורבינו מבאר את עומק הדברים והקשר שיש בין אחדותם של ישראל לקבלת התורה, כי התורה כולה היא שמותיו של הקב"ה, ושמו יתברך הוא אחדות גמור, בבחי' ה' אחד ושמו אחד ואינה ראויה לינתן אלא לאומה שהיא אחדות בשלום, היינו ישראל שהמה באחדות, שזה סימן ששוכן בקרבם החלק אלוה מומעל, אשר מפני זה המה אחוזים בשלום, כי באלקות אין שום התחלוקת, ולפיכך ראויים המה אל התורה, בבחינת קוב"ה ואורייתא וישראל חד, שהכל שורש אחד.
- על פי זה מבאר מה שכתב בישיבת ישראל – כאיש אחד בלב אחד, היינו כאברהם אבינו ע"ה שנאמר בו אחד היה אברהם, שייחד שני לבבות לאחד עי"ש, שהכוונה בדברי קדשו הוא, כי באמצעות התורה מייחדים שמה דקוב"ה, בבחי' אחד באחד, ובאים לידיעה האמיתית שאין עוד מלבדו אלא הוא ושמו אחד ואפס זולתו, אמנם לזכות לזה, הוא אך ע"י הכנעה וביטול, בבחינת אין, אשר מכח זה באים לשלום ואחדות, להיות כאיש אחד בלב אחד, ורק בכח זה יכולים לזכות לתורה – כמאמרם ז"ל אין דברי תורה מתקיימין אלא במי שמושים עצמו כמי שאינו – ולייחד הלב לאחד, לזאת ע"י שהשוו כולם ונעשו אגודה אחת, כאיש אחד בלב אחד, זכו לתורה, לייחד ע"י זה שני לבבות כאחד, בידיעת האמת כי ה' אחד. וזהו נהפירוש ובאו כולם בברית יחד נעשה ונשמע אמרו כאחד, ר"ל על ידי שבאו בברית יחד כאיש אחד בלב אחד מתוך הכנעה והתבטלות, זכו לקבלת התורה שמה דקוב"ה, ואז ופתחו וענו ה' אחד, שבאו להכרת ה' אחד, שאין עוד מלבדו.
- ולפי"ז מוסיף לבאר את דברי הגמ' עה"כ 'הסכת ושמע ישראל' הסכת עשו כתות כתות ועסקו בתורה, לפי שאין התורה נקנית אלא בחבורה, היינו כי החבורה מורה על הכנעה, כאשר היא כיואת, שכל אחד מבטל עצמו לחבירו, לא כן אם האחד מחזיק עצמו כיחיד בדורו ואינו מבטל עצמו לחבירו, אזי אפילו לומד בחבורה נחשב כאילו לומד בלא חבורה, וע"י תורה כזו באים ליחוד השי"ת, וזהו 'הסכת', עשו כתות כתות ועסקו בתורה בחבורה, ושמע ישראל, ע"י זה תזכו להשיג בחי' שמע ישראל – שהוא יחודו ואחדותו ית"ש.

- והותם כדרכו בקודש בברך שנזכה לקבלת התורה מתוך אחדות ממש, ועי"ז נבוא להכרת אין עוד מלבדו, להמליכו ולייחדו, ונזכה לכל טוב, אמן כן יהי רצון.

אחד בלחד, ובאים לדיעה האמיתית שאין עוד מלבדו אלא הוא ושמו אחד ואפס זולתו, אמנם לזכות לזה, לייחד הלב לאחד ולהשיג היחוד האמיתי זהו אך ע"י הכנעה וביטול, בצחינת אין, אשר מכח זה באים לשלום ואחדות, להיות כאיש אחד בלב אחד, כדאיתא בספה"ק **תפארת שמואל** (פרשה זו אות ה) זיחנו במדבר, פי' לשון שפלות וענוה, כמדבר שהכל דורכים עליו, כמו שכתב **בארה"ח** הקדוש, ע"י זה זיחון סם ישראל, באו לאחדות, שנעשו כולם יחד כאיש אחד, כי זהו עלה עמוקה לאחדות עיי"ש, ורק בכח זה יכולים לזכות לתורה – כמאמרם ז"ל (סוטה כ"א): אין דברי תורה מתקיימין אלא בני שמשים עצמו כמו שאינו – ולייחד הלב לאחד, לזאת ע"י שהשוו כולם ונעשו אגודה אחת, כאיש אחד בלב אחד, זכו לתורה, לייחד ע"י זה שני לבבות כאחד, בידיעת האמת כי ה' אחד:

זיהו ביאור הזמר (יום שבתון) ובאו כולם בצרית יחד נעשה ונשמע אמרו כאחד, ר"ל על ידי שבאו בצרית יחד כאיש אחד בלב אחד מתוך הכנעה והתבטלות, זכו לקבלת התורה שמה דקוב"ה, ואז ופתחו וענו ה' אחד, שבאו להכרת ה' אחד, שאין עוד מלבדו.

ועל דרך זה הוא הפירוש במה לאיתא בגמ' (בבב"א סג): הסכת ושמע ישראל (דברים כו, ט) הסכת עשו כחות ועסקו בתורה, לפי שאין התורה נקנית אלא בחבורה, היינו כי החבורה מורה על הכנעה, וזאת כאשר היא כיואה, שכל אחד מבטל עצמו לחבירו, לא כן אם האחד מחזיק עצמו כיהודי בדורו ואינו מבטל עצמו לחבירו, אזי אפילו לומד בחבורה נחשב כאילו לומד בלא חבורה, כמבואר בספה"ק **ישמח**

[ג] **ויפעי** מרפידים ויבואו מדבר סיני ויחנו במדבר ויחון סם ישראל נגד ההר"י (יט, ב), אי' בפסיקתא דרב כהנא (פסקא יב אות יד), זהו שאמר הכתוב (משלי ג, יז) דרכיה דרכי נועם וכל נתיבותיה שלום, ביקש הקב"ה ליתן תורתו לישראל בשעה שיבאו ישראל ממצרים, והיו חלוקין אלו על אלו וכו', נוסעים במריבה וחונים במריבה, לא עשה, כשבאו לרפידים והשוו כולם ונעשו אגודה אחת, שנאמר ויסעו מרפידים ויבואו מדבר סיני, ומנין שהשוו כולם ונעשו אגודה אחת, שנאמר ויחנו במדבר ויחון סם ישראל נגד ההר, ויחנו סם ישראל אין כתיב כאן אלא ויחון סם ישראל, אמר הקב"ה התורה כולה שלמי למי אני נותנה לאומה שהיא אוחזת בשלום, הדא הוא דכתיב וכל נתיבותיה שלום.

ביאור הענין אפשר לומר, 'התורה כולה שלום', היינו כי אורייתא שמה דקוב"ה הו' (זה"ק ח"ב כ"ג), ושמו יתברך הוא אחדות גמור, בצחי' ה' אחד ושמו אחד (זכריה יד, ט), 'למי אני נותנה לאומה שהיא אוחזת בשלום', היינו ישראל שהמה באחדות, שזה סימן ששוכן בקרבם החלק אלוה ממעל, אשר מפני זה המה אחוים בשלום, כי באלקות אין שום התחלקות, ולפיכך ראויים המה אל התורה, למהוי אחד באחד (עי' זה"ק סם קלה), בצחינת קוב"ה ואורייתא וישראל חד (סם ח"ג עג.), שהכל שורש אחד.

זיהו לאיתא בספה"ק **ישמח ישראל** (פרשה זו אות ד) על מה שפירש רש"י ז"ל ויחון סם ישראל כאיש אחד בלב אחד, היינו כאברהם אבינו ע"ה שנאמר בו (ויחזקאל לג, כד) אחד היה אברהם, שייחד שני לבבות לאחד עיי"ש"ה, הכוונה בזה, כי באמצעות התורה מייחדים שמה דקוב"ה, בצחי'

ישראל (סוכות ארת 10) על המשך דברי הגמ' (סג)
לאמר רבי יוסי ורבי תנינא מאי לכתוב (וימיה
ג, 10) חרב אל הצדים ונאלכו, חרב על שונאיהם
של תלמידי חכמים שיושבים בד צד ועוסקים
בתורה, ולא עוד אלא שמתפסים, כתיב הכא
ונאלכו וכתוב התם (במדבר יב, יא) אשר נאלגנו,
פי' כמה שכל אחד ואחד מלמה דעתו כי
הוא יחיד בדורו, זהו בד צד, אף אם אמנם
למדו שניהם יחד, רק כל אחד מלמה בנפשו
כי הוא המשפיע, וכן חזרו מלמה בן בנפשו,

עכד"ק, אבל כאשר הלימוד בחבורה היא מתוך
התבטלות האחד לחזירו, הנה ע"י תורה כזו
באים ליחוד השי"ת, וזהו 'הסכת', עשו כחות
כחות ועסקו בתורה בחבורה, 'שמע ישראל',
ע"י זה תזכו להשיג בחי' שמע ישראל (דברים ו, 7)
שהוא יחודו ואחדותו ית"ש"א.

זוכה לקבלת התורה מתוך אחדות ממש,
ועי' נבוא להכרת אין עוד מלבדו, להמליכו
ולייחודו², וזוכה לכל טוב, אמן כן יהי רצון.

סיכום המאמר

דברי רבינו זי"ע להלן בפרשה אות ה הם כחזרה וסיכום למה שנאמר כאן במאמר.

או יבואר ענין המדרש, כי התורה הקדושה היא שמותיו של הקב"ה שהוא אחדות פשוט, וע"י
התורה מתאחדים ישראל עם הקב"ה, למהוי חד, בבחי' קוב"ה ואורייתא וישראל חד, ולזאת,
כאשר המה נפרדים זה מזה כל אחד בפני עצמו, וכ"ש אם שורה ביניהם מחלוקת ואין ביניהם
התאחדות, אין התורה ראויה להם, כי הלא היא אחדות פשוט, זולת כשבאו לפני הר סיני ונעשו
כולם חנייה אחת, כאיש אחד בלב אחד, אז אמר הקב"ה הרי שעה שאני נותן תורה לבני, כי
באחדותם נעשו ראויים להיות מתעצמים ע"י התורה בעצמותו ית' שהוא אחדות פשוט.

וזהו דאיתא בנתיבות (למהר"ל) בטעם שכל ישראל ערבים זה בזה, בשביל שהם עם אחד, מה
שלא תמצא בשום אומה שאינם עם אחד כמו שהם ישראל, ודומים לאדם אחד שאם יש מכה
באחד מאיבריו שכולם מרגישים בעבור שהם גוף אחד, כן כאשר אחד מישראל עובר עבירה
מרגישים בחטא זה כל ישראל שהם כמו אדם אחד, עכ"ד הק', וההסבר כפי דרכנו, כי ישראל
נוטריקון י"ש ש"שים ריבוא א'זותיות ל'תורה, שהמה מתעצמים בעצם התורה, ואורייתא שמה
דקוב"ה הוי, שהוא אחדות פשוט, משא"כ יתר אומות העולם, ע"כ לא נמצא אומה שהיא אחד
כמו שהם ישראל.

ובסגנון זה יתכן הביאור כמה דאיתא בספרי כשישראל שוים בעצה אחת מלמטה שמו הגדול
משתבח למעלה שנאמר ויהי בישורון מלך, אימתי, בהתאסף ראשי עם, היינו כי כשמתאספים
יחדיו באגודה אחת אז המה נעשים בבחינת ישראל, להיות עצם התורה, וכיון שהתורה היא
שמותיו של הקב"ה, הנה ממילא משתבח שמו למעלה.

ומכאן מוסר השכל כי להתקרב להשי"ת בלתי אפשרי כי אם דוקא ע"י האחדות כאיש אחד בלב
אחד שע"י זוכים לתורה, וע"י לימוד התורה זוכים לבחינת כתר, כמו שאמר הכתוב אורך ימים
בימינה, וכתבו המקובלים שכל אריכות ימים הוא בכתר, ודבריהם תואמים עם מה דאיתא בזה"ק
כתר בימינא, ועל ידי זה זוכים לכל הישועות, בבחינת כתר ישועה אמן כן יהי רצון.

הוראה למעשה בעבודת ה'

ההוראה כלול גם מדברי רבינו שהובאו בביאורים.

[1] התחזקות והמתקת הריגים והמשכת רחמים וחסדים. [2] קנין התורה בחבורה. [3] חידושי תורה מתוך יגיעת התורה. [4] אפילו לקל שבקלים יש כח של מסירות נפש להשי"ת מכח התורה. [5] כל ישראל ערבים זה לזה שהם כגוף אחד, ורק עי"ז אפשר להתקרב אל השי"ת.

א. כאשר האיש הישראלי הוא בבחינת 'יהי ערב' שמוצא את עצמו בחשכות, בגשמויות או ברוחניות, מרוב דאגות וצרות שיש לו רח"ל, אזי עצתו – 'יהי בוקר', הוא יכול להאיר השכנות ולזכות לאור בוקר, ככה 'יום אחד', היינו ע"י שידע נאמנה שהשי"ת הוא יחיד בעולמו ואין שום מציאות זולת מציאותו ית', וכיר ממילא שהוא הינו כאין וכאפס ממש לנגדו, ומה מקום לדאגתו, הלא הוא אין והצרה אינה צרה, עי"ז נמתקים כל הדינים ונעשים רחמים וחסדים גמורים.

ב. אין התורה נקנית אלא בחבורה, כי החבורה מורה על הכנעה, וזאת כאשר היא כיואת, שכל אחד מבטל עצמו לחבירו, לא כן אם האחד מחזיק עצמו כיחיד בדורו ואינו מבטל עצמו לחבירו, אזי אפילו לומד בחבורה נחשב כאילו לומד בלא חבורה, אבל כאשר הלימוד בחבורה היא מתוך התבטלות האחד לחבירו, הנה ע"י תורה כזו באים לייחוד ואחדות השי"ת, שזוכים להשיג בחינת 'שמע ישראל' שהוא ייחוד ואחדותו ית'.

ג. כח החידוש שבתורה הוא פנימיות רוחניות התורה, שעל ידי זה נוצר התקשרות ודביקות בין הקב"ה לישראל, שהוא בחי' ההתבטלות וההתכללות באורו ית' כנר הנכלל באבוקה, ובחי' זו של התבטלות שייכת רק אצל ישראל, שמעצם טבעם ושורש נשמתם יש בהם מדה זו. ויוצא לנו מזה מוסר השכל איך שצריך האיש הישראלי לעמוד ולהתייגע החדש בתורה, שזהו עיקר הקשר בין הקב"ה לישראל להתאחד עמו ית' בבחינת בן ביהוד נפלא. אשר צריך ע"ז יגיעה יותר מכוהו וכשרונו של אדם, כי היגיעה היא בחי' התבטלות, שמורה על אהבת השי"ת וההתבטלות אליו ית'. וזהו שמברכים (ברכת התורה) לעסק בדברי תורה, וע"ז זה באים לידיעת התורה.

ד. מכיון שהעולם נברא עם התורה, ואורייתא שמא דקוב"ה, הוטבע עי"ז בטבע הבריאה שיהיו ישראל מכירים אחדות השי"ת, כי התורה היא בחי' אמונה, ואמונה היא יהוד השי"ת, ועל ידי שמשגיגים ומכירים אחדותו יתברך, שאין עוד מלבדו, ממילא באים למסירות נפש, ולכן אפילו קל שבקלים מוכן למסור נפשו על קדושת שמו ית'.

ה. מתוך מאמר הסיכום: כל ישראל ערבים זה בזה בשביל שהם עם אחד, ודומים לאדם אחד שאם יש מכה באחד מאיבריו שכולם מרגישים בעבור שהם גוף אחד, כן כאשר אחד מישראל עובר עבירה מרגישים כהמא זה כל ישראל כיון שהם כמו אדם אחד, מה שלא תמצא בשום אומה שאינם עם אחד כמו שהם ישראל, עכ"ד המהר"ל הק'. וההסבר כי ישראל נטריקון יש שישים ריבוא אזותיות לתורה, שהמה מתעצמים בעצם התורה, ואורייתא שמא דקוב"ה הוי, שהוא אחדות פשוט, משא"כ יתר אומות העולם שאין להם את כח התורה, ומכאן מוסר השכל כי להתקרב להשי"ת בלתי אפשרי כי אם דוקא ע"י האחדות כאיש אחד בלב אחד שע"ז זוכים לתורה, וע"י לימוד התורה זוכים לבחינת כתר, ועל ידי זה זוכים לכל הישועות, בבחינת כתר ישועה.

ביאורים והערות

עם ישראל נגד ההר, ויחנו עם ישראל אין כתיב כאן אלא ויחן עם ישראל, אמר הקב"ה התורה כולה שלום למי אני נותנה לאומה שהיא אוחזת בשלום, הלא הוא דכתיב וכל נתיבותיה שלום.

בדברי הפסיקתא נתיישבו כמה דברים ובעיקר הקושיות דלעיל, א' הטעם שלא נתן להם את התורה כל עוד שהיו במחלוקת, כיון שהתורה כולה שלום ואין הקב"ה נותנה אלא לאומה שאוחזת בשלום. ב' הטעם שהפסוק חוזר ואומר מהיכן נסעו ומאריך בדברים כדי ללמדנו ענין זה, שנסיעתן מרפידים וחנייתן בהר סיני היה נסיעה אחרת מכל הנסיעות, שבכולם נסעו במחלוקת וחנו במחלוקת, וכאן נסעו בתשובה וחנו בתשובה, והתאחדו כאיש אחד בלב אחד. ג' וזהו גם הטעם שמסיים בלשון יחיד ויחן שם ישראל, לומר שהושוו כולם ונעשו אגודה אחת, ומעתה הם ראויים לקבל את התורה שכל דרכיה דרכי נועם וכל נתיבותיה שלום.

מכאן והלאה נכנס רבינו לבאר את עומק הדברים, למה נצרך כל כך השלום בשביל התורה, ולמה מנע מישאל את קבלת התורה כל עוד שלא באו לאחדות:

ג. ביאור הענין אפשר לומר, 'התורה כולה שלום', היינו כי אורייתא שמא לקוב"ה הוי, ושמנו יתבצר הוא אחדות גמור, בבחי' ה' אחד ושמנו אחד.

במאמרי כ"ט תשרי אות ה מביא רבינו זי"ע מדברי אביו הק' בעל ה'אמונת משה' זי"ע מה שכתב לבאר את ענין הכח הנמצא בקרב ישראל אשר ביכולתם למסור נפשם על קדושת השם, ואפילו פשוטי בני ישראל וקלים שבקלים גם כן מוסרים נפשם על קדושת השם, שכח זה מוטבע בהם על ידי התורה, מפני שהתורה"ק מסיימת

במאמר זה מדבר רבינו על ענין 'אחדותן של ישראל' שהוא תנאי כפול ומכופל לקבלת התורה, ויבאר למה הקפיד הקב"ה כל כך על זה, וכדי לבוא לתוכן הענין מקדים את הפסוק שמשם למדו חז"ל שהשלום הוא תנאי הכרחי לקבלת התורה:

א. ויסעו מרפידים ויבאו מדב"ר סיני ויחנו במדבר ויחן עם ישראל נגד ההר .

כל הפסוק הזה הוא כולו מוקשה מקשה אחת, כפי שהאריכו בזה מפרשי התורה, ובראשם רש"י"ל שהקשה למה הוצרך לחזור ולומר מהיכן נסעו, והלא כבר כתוב שבפרידים היו חונים, א"כ בידוע שמשם נסעו. ובמאמרו יבאר רבינו בעיקר עוד שני תמיהות, חדא, קושית בעל הכלי יקר, מה היה הכתוב חסר אם היה אומר 'ויסעו מרפידים ויחנו במדבר סיני נגד ההר' וכל שאר הדברים הם לכאורה כפל לשון שאין צורך בהם. ועוד למה פתח בלשון רבים וסיים בלשון יחיד.

ותחילה לראש מביא את דברי חז"ל בפסיקתא דרב כהנא שבאו ליישב קושיות אלו, ועוד כמה תמיהות, ובעיקר באים ליישב למה המתין הקב"ה זמן רב מלידת את התורה עד שהביאם להר סיני, הלא כל התכלית של יצי"מ היתה לקבלת התורה, וא"כ תיכף ומיד כשיצאו ממצרים היה צריך להביאם לכך:

ב. אי' בפסיקתא דרב כהנא, זהו שאמר הכתוב דרכיה דרכי נועם וכל נתיבותיה שלום, ביקש הקב"ה ליתן תורתו לישראל בשעה שיאלו ישראל ממלכים, והיו חלוקין אלו על אלו וכו', נוסעים במריבה וחונים במריבה, לא עשה, כשאלו לרפידים הושוו כולם ונעשו אגודה אחת, שנאמר ויסעו מרפידים ויבאו מדב"ר סיני, ומנין שהושוו כולם ונעשו אגודה אחת, שנאמר ויחנו במדבר ויחן

'לעיני כל ישראל' ומחובר לה תחילתה 'בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ', ומחמת שהתורה"ק נעוץ סופה בתחילתה נעשית בבחינת סמוכין, וסמוכין מן התורה, ומכיון שכל הבריאה היתה על ידי התורה כמאמר רז"ל היה הקב"ה מביט בתורה ובורא את העולם, לכן הוטבע בטבע הבריאה - 'לעיני כל ישראל בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ', שהאיש הישראלי יראה בעיניו שהקב"ה ברא את השמים ואת הארץ, וכיון שרואה זאת בעיניו ממש, מוכן הוא למסור נפשו על יחוד השם ית"ש, עכדה"ק.

ומוסיף רבינו זי"ע ביאור על דבריו וז"ל: אפשר לבאר עוד על פי דרכו בקודש, אשר מכיון שהעולם נברא עם התורה, ואורייתא שמא דקוב"ה, הוטבע עי"ז בטבע הבריאה שיהיו ישראל מכירים אחדות השי"ת, כי התורה היא בחי' אמונה כדאיתא בזה"ק אורייתא קיומא דכולא ומהימנותא דכולא, ואמונה היא יחוד השי"ת, כמבואר בזה"ק וידעת היום והשבות אל לבבך כי ה' הוא האלקים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד הכא תליא כל רזא דמהימנותא, ועל ידי שמישיגים ומכירים אחדותו יתברך, שאין עוד מלבדו, ממילא באים למסירות נפש.

ויבאר שכמו שה' אחד באחדות גמור בלי שום התחלקות ופירוד ח"ו, כמו כן ישראל הם מצד עצמם האוחדים בתכלית ואין שום פירוד ביניהם, ולכן דוקא הם ראויים אל התורה:

7. 'למי אני נותנה לאומה שהיא אוחזת בשלוט', היינו ישראל שהמה באחדות, שזה סימן שזוכן בקרבם החלק אלוה ממעל, אשר מפני זה המה אוחזים בשלוט, כי באלקות אין שום התחלקות, ולפיכך ראויים המה אל התורה, למהוי אחד באחד, בצחינת קוב"ה ואורייתא וישראל חד, שהכל שורש אחד.

ענין זה נפוץ מאד בכל מאמרי רבינו זי"ע, וזה היה אחד מיסודות העבודה שלו, וזאת הנחיל תמיד לזרעו אחריו, לחיות עם האמונה של 'קוב"ה

אורייתא וישראל הם ממש חד, ובהרבה מקומות מוסיף עוד נופך בהסבר הדברים, ונביא ממה שכתב במאמריו לשבועות אות ו [וכן כתב בעוד הרבה מקומות, והבאנו את זה כי יש שם עוד כמה עניינים ששייכים לתוכן המאמר כאן וכפי שיובא להלן בביאורים אות יב ואות יג, וגם מטעם שיש כאן חידוש דברים ונפלאים במה שכותב רבינו ש"ישראל הם אוהבי שלום מצד עצמותם וטבעם", וזלה"ק:

הענין הוא, כי אורייתא שמא דקוב"ה הוי, ואלקותו ית' הלא הוא אחדות גמור, על כן 'התורה כולה שלום', וכן ישראל יש להם חלק אלוה ממעל, כמו שנאמר כי חלק ה' עמו יעקב חבל נחלתו, ובחלק האלקי לא שייך שום פירוד [כדאיתא בספה"ק שפע טל שאין הבדל והפרש בין הנשמה ובינו יתעלה ויתברך שמו, רק שהוא יתעלה ויתברך הוא הכל, הוא האור הכולל, האור הגדול, הבלתי סוף, הבלתי תכלית, והנשמה היא חלק אור וניצוץ שנחלק מאור הגדול ב"ה וברוך שמו, וכמאמר שלמה המלך ע"ה נר ה' נשמת אדם], לכן הנם בטבע 'אומה שהיא אוהבת שלום', ולזאת כאשר נעשו ישראל אגודה אחת כפי שהם בטבעם אומה אוהבת שלום, אז נתן להם הקב"ה התורה, כי אז יכולה התורה שהיא שמו ית' להתאחד עם ישראל שהם חלק אלוה ממעל, כנודע שישראל מתאחדים עם התורה, בבחינת קוב"ה ואורייתא וישראל חד, חד ממש, כדברי קדושת הב"ח זי"ע כי כוונת השי"ת מעולם היתה שנהיה עוסקים בתורה כדי שתתעצם נשמתנו בעצמות ורוחניות וקדושת מקור מוצא התורה עי"ש, עד שמתעם זה 'ישראל' נוטריקון י"ש שישים ר"יבוא א'ותיות ל'תורה, כי ע"י שמתאחדים עם התורה המה נעשים עצם התורה, אבל אם אין שלום ביניהם, הנה הם מפרידים ח"ו בחלק אלוה ממעל, בבחינת מפריד אלוף, ועונשם גדול מאוד, ואי אפשר להם לבוא לקבלת התורה שהיא אחדות גמור.

ועיין להלן בביאורים אות ו מה שנביא עוד מדברי רבינו בענין זה.

וממרים את פיו נהפכו להיות אצלו בבחינת יצר טוב, יען כי ממנו התחיל להתנוצץ אור התורה"ק, כמאמרם ז"ל שני אלפים תורה מאימת אי נימא ממתן תורה עד השתא ליכא כולי האי וכו' אלא מואת הנפש אשר עשו בחרן, ובכח זה נתגלה על ידו אור האלקות שמוסתר בכל הבריאה, כדאיתא שנעשו שתי כליותיו כשני כדים של מים והיו נובעין תורה, היינו שבכל מקום נתגלה אצלו אור התורה ואלקותו ית"ש, ועל ידי זה זכה להפוך את היצר הרע לטוב ואת הגוף למדריגת נשמה.

ועל דרך זה מוסיף לבאר גם כאן על פי הג"ל את עומק המכון בדברי הישמה הישראל:

ו. הכוונה בזה, כי צאלמעות התורה מייחדים שמה לקוב"ה, בכחי' אחד בלחד, וצאים לדיעה האמיתית שאין עוד מלכלו אלל הוא ושמו אחד ואפס זולתו.

יש להבין א' איך באמצעות התורה מייחדים שמה דקוב"ה. ב' מה נשתנו בזה ישראל מכל אומות העולם הלא בתחילה רצה הקב"ה לתת את התורה לכל האומות, אלא שלא רצו לקבל עד שזרח משעיר למו והופיע מהר פארן ליתן לישראל את התורה, והרי אומות העולם אין להם חלק אלוקי ממעל, וממילא אינם יכולים לייחד שמה דקוב"ה, בכחי' אחד באחד ואינם יכולים לידע שאין עוד מלבדו.

ושני הדברים האלו יתיישבו ויתבארו מדברי רבינו זי"ע במאמריו לשבועות אות ג על פי דברי הישמה ישראל, שמבאר את מהות נתינת התורה לישראל, וז"ל שם:

אכן נראה לבאר על פי יסוד מאמר כ"ק אא"ז מן אדמו"ר הזקן זי"ע, אשר כל המשא ומתן עם אומות העולם בענין נתינת התורה היה ליתן להם רק מצוות גולמיות, היינו שלא יהא להם שום כח לחדש דבר, רק מה שישמעו מפורש, משא"כ לישראל ניתן גם כח הפירוש והחידוש בתורה, כמבואר במדרש שכשהמלאכים שואלין להקב"ה מתי נתקדש החודש אומר להם אני

ומביא מדברי מרן הישמה ישראל זי"ע רמז בעומק הכוונה שישראל נתאחדו בהר סיני כאיש אחד בלב אחד, שהתחברו במדרגתם לאברהם אבינו שהיה לבכו נאמן להקב"ה:

ה. וזהו לאותא כספה"ק ישמה ישראל על מה שפירש רש"י ז"ל ויחן קס ישראל כאיש אחד בלב אחד, היינו לכזרהס אבינו ע"ה שנלמך בו אחד היה לזרהס, שייחד קני לזכות לאחד עיי"ש.

בפרשת וירא אות א מביא רבינו את אמרתו הידוע של בעל ישמה ישראל זי"ע על הכתוב השמים שמים לה' והארץ נתן לבני אדם, היינו שהארץ נתן לבני אדם להעלותה למדריגת שמים, להכניס בה הוי' וקיום וקדושת ה', ועבור זה ברא הקב"ה את האדם, לעבוד את האדמה, פי' לעבוד אותו ית' עם האדמה ועם הדברים הארציים.

ורבינו זי"ע מבאר את עומק הדברים, ושאברהם אבינו זכה למדריגה זו, ועפי"ז יובן היטב עומק דברי הישמה שרבינו מביא כאן 'כלב אחד' כאברהם אבינו שייחד את לבבו לה', וז"ל: ופנימיות הענין הוא כפי מה דאיתא בזוה"ק באורייתא אתבני עלמא ואשתכלל, היינו שכל בנין וקיום העולם הוא על ידי התורה הקדושה, ואורייתא שמה דקוב"ה הוי, א"כ נמצא שבכל העולם כולו, אף בעומק החומריות והארציות, נסתר בתוכו אור אלקותו ית"ש, שהרי התורה שהיא אלקותו יתברך, שמה דקוב"ה, היא שורש כל בנינו וקיומו, וזה הוא עבודת האדם, לבטל ההסתר ולגלות הארת האלקות שבכל דבר, ולהפוך עיי"ז את הגשמיות לרוחניות, לעבוד את השי"ת גם עם האדמה והדברים הארציים. וזהו בחינת ומבשרי אחזה אלוה, שאף מהגשמיות, בחי' בשר, צריכים לבוא לבחי' אחזה אלוה, להפכו לרוחניות, בחי' אלקות.

ולמדריגה זו זכה אברהם אבינו ע"ה, אשר בקדושתו הגדולה היה מזכך לגמרי את חומריות גופו והכל היה אצלו בבחינת נשמה ויצר טוב, כמו שאמרו ז"ל בירושלמי אברהם עשה יצר רע טוב, ר"ל גם החומר והגשם שמנגדים להנשמה

בבחינת און, אשר מכח זה באים לשלום ואחדות, להיות כליש אחד כלב אחד, כלחיתא בספה"ק תפארת שמואל ויחננו במדבר, פי' לשון שפלות וענוה, כמדבר שהכל דורכים עליו, כמו שכתב בלורה"ח הקדוש, ע"י זה ויחנן שם ישראל, בלו לחלדות, שנגשו כולם יחד כליש אחד, כי זהו עלה עמוקה לחלדות עיי"ש. ורק בכח זה יכולים לזכות לתורה – כמאמרס ז"ל אין דברי תורה מתקיימין אלא במי שמשים עלמנו כמי שאינו – ולייחד הלכ לחמד, לזאת ע"י שהשוו כולם ונגשו אגודה אחת, כליש אחד כלב אחד, זכו לתורה, לייחד ע"י זה שני לבבות כאחד, בידיעת האמת כי ה' אחד.

במאמריו לפסח אות ח' מברר את כוונת הדברים ביתר ביאור, וזל"ק:

אפשר לבאר המכוון בשנקדים ביאור מה שא"א בנוסח התפילה בימים הנוראים ויעשו כולם אגודה אחת לעשות רצונך בלבב שלם, היינו כי האחד תלוי בהשני, אם עושים רצון השי"ת, היינו שדבקים בתורה שהיא רצונו יתברך, אזי נעשים כולם אגודה אחת, כי ע"י התורה מתאחדים באהבה וריעות ונעשים אגודה אחת, בבחינת קוב"ה ואורייתא [שהיא רצונו ית"ש] וישראל חד, וכן לאידך גיסא, כאשר מתאחדים ומתאגדים באהבה וריעות, אזי זוכים לעשות רצונו של מקום בתורה ובמצוות בלבב שלם.

והענין הוא כאשר ידוע כי שורש אגודת ריעים האהובים הוא אך מצד מדת הביטול וההכנעה שבקרבם, כדאיתא בספה"ק תולדות יעקב יוסף על הכתוב ולקחתם אגודת אזוב, פי' כאשר תהיו בשפלות כאזוב אז תוכלו להיות בשלום ובאגודה אחת, לא כן אם יהיה האחד מתגדל ומתנשא על השני, אז לא תוכלו להיות אגודה אחת, כי זה גבוה מזה עיי"ש, ולבוא לידי הכנעה זהו בכח לימוד התורה, דאורייתא שמה דקוב"ה הוי, ומקרא כתוב ומפני שמי נחת הוא, ופירש רש"י ז"ל בגמ' לשון הכנעה, לזאת כאשר ישראל עושים רצונו ית", היינו דבקים בתורה הק', שאז משיגים מדת ההכנעה מפני שמו ית', אזי נעשים אגודה

ואתם נלך אצל ב"ד של מטה, דישראל קא מקדשי להו לזמנים, וכן בכל המצוות ובכל פירושי התורה, והענין בזה, כי כח החידוש שבתורה הוא פנימיות רוחניות התורה, שעל ידי זה נוצר התקשרות ודביקות בין הקב"ה לישראל, שהוא בחי' ההתבטלות וההתכללות באורו ית' כנר הנכלל באבוקה, ובחי' זו של התבטלות שייכת רק אצל ישראל, שמעצם טבעם ושורש נשמתם יש בהם מדה זו, ...ולזאת כאשר חזר הקב"ה על כל אומה ולשון ליתן להם התורה, לא רצה ליתן להם את כח החידוש שהוא פנימיות התורה, יען כי הם אינם מוכשרים למדריגה זו של התבטלות, ובהיות כן הנה היה יכול להספיק לזה כפיית ההר בלבד, אף בלי שיאמרו מקודם נעשה ונשמע, לכפותם לקיים מצוות ה', כדוגמת העבד שמצווה מפי אדונו לעשות רצונו בלי שיהיה לו שום קשר עצמי עם אדונו, מה שאין כן ישראל שיש בהם כח ההתבטלות, הנה הם באו מכח זה למדריגת אמירת נעשה ונשמע, להתבטל לגמרי לפני אורו ית"ש, ומפאת זה זכו לקבל פנימיות התורה ע"י כפיית ההר כנגינת, בבחי' קשר של קיימא שבלתי אפשר להנתק ממנה, ויוצא לנו מזה מוסר השכל איך שצריך האיש הישראלי לעמוד ולהתייגע לחדש בתורה, שזהו עיקר הקשר בין הקב"ה לישראל להתאחד עמו ית' בבחינת כן ביחוד נפלא. ... שכאשר עוסק בה ביגיעה, להיות קשור אליו ביחוד נפלא בבחי' כן, שזה הוא פנימיות התורה, כח החידוש, אשר צריך ע"ז יגיעה יותר מכוחו וכשרונו של אדם, כי היגיעה היא בחי' התבטלות, שמורה על אהבת השי"ת וההתבטלות אליו ית'. וזהו שמברכים (ברכת התורה) לעסוק בדברי תורה, וע"י זה באים לידיעת התורה.

לאחר שביאר את התנאי הנדרש לקבלת התורה, והטעם לזה, וכן שרק ישראל ראויים לזה מצד עצמותם וטבעם כיון שהם חלק אלקי ממעל ממש, יבאר מהו הדרך להתגלות ולהתהוות מדה זו:

ז. אמנם לזכות לזה, לייחד הלכ לחמד ולהשיג יחוד האמיתי זהו אך ע"י הכנעה וביטול,

ה' אחד". ועדיין צ"ב מהו הענין בזה. וזהו שמבאר כאן רבינו שעל ידי שבאו בברית יחד כאיש אחד בלב אחד מתוך הכנעה והתבטלות, זכו לקבלת התורה שמא דקוב"ה, ואז ופתחו וענו ה' אחד, שבאו להכרת ה' אחד, שאין עוד מלבדו.

ועיין בביאורים לעיל אות ו מה שהבאנו מדברי רבינו ז"ע לבאר איך באים על ידי התורה הק' להכרה שה' אחד ואין עוד מלבדו.

ועל דרך זה מוסיף לבאר עוד את מאמר חז"ל בענין לימוד התורה בחבורה:

ט. ועל לרך זה הוא הפירוש צמה לאיתא צגמ' הסכת ושמע ישראל הסכת עשו כמות כמות ועסקו בתורה, לפי שאין התורה נקנית אלא בחבורה.

בפרשת ויקרא אות ב מבאר רבינו את עומק הכוונה דברי הזוה"ק: ויקרא אל משה, אל"ף זעירא, וז"ל:

אפשר לומר הענין עפ"י דרכי הרמז, אל"ף משמעו לימוד, כמאמר הכתוב ואאלפך חכמה, היינו כאשר נגשים ללמוד התורה הקדושה, אורייתא מחכמה עילאה נפקת, צריך הלימוד להיות מתוך ענוה ושפלות, בחי' קטנות, כמו שאמר הכתוב והחכמה מאין תמצא, כי בלעדי זאת הוא מן הנמנע לקנות התורה, כאמרם ז"ל אין דברי תורה מתקיימין אלא במי שדעתו שפלה. וזהו שאמרו בגמרא על הכתוב הסכת ושמע ישראל, הסכת עשו כמות כמות ועסקו בתורה לפי שאין התורה נקנית אלא בחבורה, היינו כי החבורה מורה על שפלות וענוה, שכן המתגאה אי אפשר לו להתחבר עם חבריו, כמבואר ג"כ בספה"ק זאת זכרון ממרן הרבי מלובלין זצלה"ה ז"ע בלשון קדשו, ויהן שם ישראל, בלב אחד כאיש אחד, זה בא מגודל הכנעה בא אחדות, וכן שמעתי בשם הרב המגיד (הוא מרן הרבי רבי בער ממעזריטש זצלה"ה ז"ע) אשר על כן יש בין ילדים קטנים אהבה כי אין להם גדלות, ע"כ, ולזאת אין התורה נקנית אלא בחבורה.

אחת, וכאשר נעשים אגודה אחת מכח הכנעה והתבטלות זה לזה, אזי אפשר להם לעשות רצונו בלבב שלם בתורה ובמצוות, משא"כ כאשר אינם באחדות ובאגודה אחת, אלא יש ביניהם מחלוקת ופירוד לבבות ח"ו, שכל מחלוקת נצמח מגיאות, אזי אי אפשר להם לעשות רצונו ית"ש, בקיום התורה, שהרי המתגאה בלבו על הבריות מורד הוא במלכות שמים, והמורד ודאי אינו עושה רצון קונו, שאינו מקבל ע"ע עול מלכות שמים ומקיים התורה, שהרי מורד הוא, כפירוש רש"י ז"ל על הכתוב ויהי בישורון מלך בהתאסף ראשי עם יחד שבטי ישראל, בהתאספם יחד באגודה אחת ושלוש ביניהם הוא מלכם ולא כשיש מחלוקת ביניהם, ר"ל כשיש ביניהם מחלוקת מפאת הגאווה הנה הם מורדים במלכותו ית', ממילא אינו מלכם ח"ו, ואינם עושים רצונו ית', רק בהתאספם יחד באגודה אחת, ע"י הכנעה, אז הוא מלכם, ואז זוכים לעשות רצונו בלבב שלם. **היוצא לנו מזה שמדת האחדות ועשיית רצונו ית' שהוא קבלת עול מלכות שמים וקיום התורה, דבר אחד הם, ותלויים זה בזה, שע"י התורה מתאחדים באהבת ריעים וכאשר מתאחדים עושים רצונו ית"ש.**

על פי האמור מבאר את מאמר הפייטן רבי יהודה הלוי בפיוטו יום שבתון:

ח. וזהו ביאור הזמנ וצאו כולם צברית יחד נעשה ונשמע אמרו כאחד, ר"ל על ידי שצאו צברית יחד כאיש אחד בלבב אחד מתוך הכנעה והתבטלות, זכו לקבלת התורה שמא דקוב"ה, ואז ופתחו וענו ה' אחד, שצאו להכרת ה' אחד, שאין עוד מלבדו.

כנראה שנשמט כמה מילים מהעתקת הפיוט או שחסר המילה וכו', כי עיקר מה שבר רבינו לבאר כאן הוא על המשך דברי הפיוט - "ופתחו וענו ה' אחד" שלכאורה צ"ב היכן ועל מה אמרו ישראל בשעת מתן תורה ה' אחד.

ובמדרש רבה (פ' ואתחנן) איתא: "לא פתח הקב"ה בסיני אלא בדבר זה, אמר להן שמע ישראל אנכי ה' אלקיך, נענו כולן ואמרו ה' אלקינו

ומסיים שם: ובעבור זה העצה היעוצה להתאסף בחבורא חדא באהבה וריעות לעסוק בתורה, ועל ידי זה תהיה התורה נקנית, להיות מגנא מן היסורים ומצלא מיצה"ר, מכח הענוה ושפלות, ונזכה לדרגת עולם התיקון, בחינת מלך הדר, שמחזיר הכבוד לבעליו, ולכל השפעות טובות וישועות, אמן כן יהי רצון.

רבינו יבאר כאן יסודות איתנים במושג של חבורה, כי יתכן חבורה שלימה שאין להם שום ענין עם אחדות, וכולם נחשבים בד בבד, כי אין להם התבטלות אחד כלפי חברו:

י. היינו כי החצורה מורה על הכנעה, וזאת כלאשר היא כילות, שכל אחד מבטל עצמו לחצירו, לא כן אס האחד מחזיק עצמו כחיד דזוכו ואינו מבטל עצמו לחצירו, אזי אפילו לומד בחצורה נחשב כאילו לומד בלא חצורה, כמבואר בספה"ק יסמח ישראל על המשך דברי הגמ' דאמר רבי יוסי צרבי חנינא מאי דכתיב חרב אל הבלים ונאלח, חרב על שונאיהם של תלמידי חכמים שיוצאים בד צד ועוסקים בתורה, ולא עוד אלא שמתפסים, כתיב הכא ונאלחו וכתיב הם אשר נואלנו, פי' צמה שכל אחד ואחד מדמה דלעתו כי הוא יחיד דזוכו, זכו דל צד, אף אס אמנס ללמדו שניהם יחד, רק כל אחד מדמה בנפשו כי הוא המספיע, וכן חצירו מדמה כן בנפשו, עכ"ל.

לחיבת הקודש נביא מה שכתב רבינו במאמריו לפרשת ויגש אות ב בענין כל ישראל ערבים זה לזה (סנהדרין כז), שמביא שם את דברי קדשו של הרה"ק בעל ספר הקדוש תפארת שלמה זי"ע על דברי חז"ל "יעקב תיקן תפילה ערבית", הרמז שענין הערבות אשר בבני ישראל, שיהיו ערבים זה לזה, התחיל מיעקב אבינו, וזהו שנאמר כי קולך ערב ומראך נאוה, כי בענין התפילה בזאת יעלה לרצון למעלה, אם היא בבחי' ערבות, להתפלל כל אחד ואחד בעד חבירו, וזהו ג"כ מעריב ערבים, בחי' הערבות. והוא רמז גם על הגאולה העתידה ב"ב וכו', כי הגאולה העתידה ב"ב תהיה ג"כ על

ידי האחדות בבני, בחי' הערבות, איש את רעהו יעזרו באהבה ואחוה וריעות, עכתודה"ק.

וורבינו כותב על זה, וזלה"ק: להסביר דברי קדשו מה שהתחיל ענין הערבות דוקא מיעקב אבינו ע"ה, אולי נוכל לומר על פי מאמר הכתוב כי חלק ה' עמו יעקב חבל נחלתו, היינו מיעקב אבינו ע"ה בחיר שבאבות התחיל להתנוצץ בלבות ישראל החלק אלוה ממעל אשר בשמו יכונה חלק יעקב, וע"י חלק זה נעשה אחדות והתחברות בין כל ישראל, כי כל חלקי אלוה ממעל מכל ישראל המה אחדות פשוט, שהרי באלקות אין שום פירוד ח"ו, על כן הותחל ענין הערבות מיעקב אבינו, כי הוא המאחד בין ישראל, בכח החלק האלקי שהתחיל להתנוצץ ממנו שע"ז יש התחברות אצל ישראל.

ונראה שכל זה הוא בכח התורה הקדושה, כי התורה היא המאחדת בין ישראל לקוב"ה, בבחינת קוב"ה ואורייתא וישראל חד, והיא היא עצם חלק האלקי שבקרבם, שיש לכל איש ישראל חלק התורה, כמו שא"א ותן חלקנו בתורתך, שהוא עצם אלקותו ית', דאורייתא שמא דקוב"ה הוי, וזה התחיל מיעקב אבינו ע"ה, כדאיתא בזוה"ק התורה דא יעקב, היינו שממנו התחיל להתנוצץ החלק הזה, חלק התורה, בקרב כל איש ישראל, ומכח זה הותחל הערבות, להיות כל ישראל מאוחדים וערבים זה לזה, עכ"ל.

ועיין עוד בביאורים להלן בסמוך מה שנביא מדברי רבינו בביאור הענין שרק התורה היא המאחדת את ישראל לחבורה אחת.

ורק כאשר יש התבטלות בין בני החבורה הם נקראים 'חבורה', ובאים ליחודו ואחדותו ית"ש:

יא. אבל כלאשר הלימוד בחצורה היא מתוך התבטלות האחד לחצירו, הנה ע"י תורה כזו באים ליחוד השי"ת, וזהו 'הסכת', עשו כמות כמות ועסקו בתורה בחצורה, ושמע ישראל, ע"י זה תזכו להשיג בחי' שמע ישראל שהוא יחודו ואחדותו ית"ש.

במאמרי שבועות אות א מבואר איך באים על ידי תורה בחבורה ליחוד ה':

ולהסביר הענין על פי דרכי עבודת השי"ת אפשר לומר בהקדם מאמרם ז"ל אין דעת אלא תורה שנאמר נדמו עמי מבלי הדעת, ונראה המכוון, כי על ידי התורה הקדושה שהיא שמא דקוב"ה, כדאיתא בזוה"ק אורייתא כולא שמא דקוב"ה וכל את דאורייתא מתקשרא בשמא קדישא, משיגים את הידיעה האמיתית כי ה' אחד ואין עוד מלבדו, ובאים לידי התבטלות גמורה בפני הדר גאונו ית', להיות בעיני עצמנו לכלום, מחמת ידיעת אין עוד, וזה הוא בחי' דעת, כמו שאמר הכתוב 'ידיעת' היום והשבות אל לבבך כי ה' הוא האלקים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד, וכ' זקני השל"ה הקדוש זי"ע שאין הפירוש כי אין אלוה זולתו, כי זהו פשיטא, וכבר גילה זה בפסוק שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד, אלא ר"ל שאין עוד שום מציאות בעולם זולת מציאותו יתברך, כי הוא יתברך מהווה את כולם ומחיה את כולם, והוא מציאת הנמצאים, שאין שום דבר נמצא כי אם ממציאותו ית', כי בהסתרו יאבד הכל.

וזה הוא תכלית כל התורה כולה, שעל ידה נבוא למדריגה זו, לידע כי אין עוד מלבדו ולהכנע מפני אורו ית', בבחינת קוב"ה ואורייתא וישראל חד, כאשר מטעם זה אמרו אין דברי תורה מתקיימין אלא במי שדעתו שפלה, כי המתגאה הרי אומר שיש חלילה עוד מציאות בעולם זולת מציאותו ית', היינו הישיות שלו, אשר על כן הנו כעובד עבודת כוכבים, בהיותו סבור במחשבתו שמלבד מציאותו ית' יש גם את הישיות שלו ח"ו, וכיון שכן אינו בא לתכלית עסק התורה הקדושה. וזהו הביאור במאמר תנא דבי אליהו אם אומר אדם להקב"ה הייתי לומד תורה מבן י"ג שנה ואילך, א"ל הקב"ה מה תורה עשית הלא עסקת בשיחה בטילה, היינו כי תכלית לימוד התורה הוא להגיע לידיעת אחדות השי"ת, שאין עוד מלבדו, לזאת אם אינו לומד כיאות, אלא מתוך גיאות והתנשאות, אינו בגדר עוסק בתורה, אלא נחשב לעוסק בדברים בטלים.

ומסיים בתפילה והוראה למעשה:

יב. נזכה לקבלת התורה מתוך אחדות ממש, ועי"ז נצו להכרת אין עוד מלבדו, להמליכו ולייחדו,

מה שכתב שנזכה לקבלת התורה מתוך 'אחדות ממש' נכראה שכוונתו למה שהביא לעיל מדברי הישמח ישראל כי אף אם לומדים יחד אבל בלי התטלות אחד לחבירו אין זה נקרא אחדות אלא בד בבד, וזהו שכתב שיהיה קבלת התורה מתוך אחדות ממש היינו בהתטלות אחד לחברו.

ומה שכתב שעי"ז נבוא 'להמליכו ולייחדו', מבאר רבינו את זה ביתר הרחבה במאמרי שבועות אות ו, וז"ל:

כ"ק דו"ז מרן אדמו"ר בעל ישמח ישראל זי"ע אמר בשם אביו הקדוש אא"ז מרן מוהר"י **מאלכסנדר** זי"ע על הכתוב (שמות יד, ט) וכל אשר לרעך, שכל התורה תלויה באהבת ריעים ובמצות ואהבת לרעך כמון, והוסיף דו"ז זי"ע **שאפי' אנכי וגו' ולא יהיה לך וגו', שרשי המצוות הללו המה אהבת חברים, כי על ידי זה נתגלה שכח הפועל בנפעל**, ולדברינו נוכל להוסיף על דברי קדשו, כי מכיון שישראל המה חלק אלוה ממעל, הנה אם אין ביניהם אהבת ריעים ממילא יש פגם גם באנכי וגו', כדאיתא בספ"ה ק שפע טל שאין הבדל והפרש בין הנשמה ובינו יתעלה ויתברך שמו, רק שהוא יתעלה ויתברך הוא הכל, הוא האור הכולל, האור הגדול, הבלתי סוף, הבלתי תכלית, והנשמה היא חלק אור וניצוץ שנחלק מאור הגדול ב"ה וברוך שמו, וכמאמר שלמה המלך ע"ה נר ה' נשמת אדם, עיי"ש. וזהו המשך דברי דו"ז בעל ישמח ישראל זי"ע על הכתוב לא תענה ברעך עד שקר, דאיתא על הכתוב 'שמע ישראל' שהוא כמו וישמע שאול את העם [ענין אסיפה (מצודת ציון)], כי כשישראל המה ביחד באחדות, זוכים ליחוד השם, לדעת כי ה' אלקינו ה' אחד, וזהו 'לא תענה ברעך עד שקר', לא תפריד התקשרות הריעות עם רעך, שעי"ז זה תפגום ח"ו בע"ד רבתי מן שמ"ע ואח"ז.

יחזתם כדרכו בכרכה על גודל ההשפעה שנשפע על ידי עבודה זו:

יג. ונזכה לכל טוב, אמן כן יהי רצון.

בהמשך המאמר במאמרי שבועות הנ"ל כותב רבינו דברים נפלאים איך זוכים על ידי המלכת ויחוד הקב"ה הבא מכח אחדותן של ישראל להשפעת כל טוב, וזלה"ק:

ובזה יבואר כוונת אמרם ז"ל הוסיף משה יום אחד מדעתו, 'יום' רומז להקב"ה, כדאיתא בספיה"ק דגל מחנה אפרים בשם זקיננו הקדוש מרן רבינו הבעל שם טוב זצלה"ה זי"ע הקב"ה נקרא יום שהוא כולל כל הימים, וזה"פ 'הוסיף משה יום אחד', היינו משה רבינו ע"ה הוסיף קדושה יתירה לכלל ישראל, שיכירו וידעו כי ה' אחד ואין עוד מלבדו, בחינת 'יום אחד', כדרך שכתב רש"י ז"ל על הפסוק ויהי ערב ויהי בוקר יום אחד, לפי סדר לשון הפרשה היה לו לכתוב יום ראשון וכו', למה כתב אחד לפי שהיה הקב"ה יחיד בעולמו, היינו בחינת אין עוד מלבדו, וזאת 'מדעתו', מכח בחי' דעת, [כדאיתא שמשוה רע"ה הוא מסוד הדעת], ממנה נובעת ידיעה זו שהיא אמתת הדעת, כענין שנאמר 'יודעת' היום.

וע"ד זה אפשר לפרש הכתוב ויהי ערב ויהי בוקר יום אחד, 'ויהי ערב', היינו **כאשר האיש הישראלי מוצא את עצמו בחשכות, בגשמיות או ברוחניות, מרוב דאגות וצרות שיש לו רח"ל, ויהי בוקר**, הוא יכול להאיר חשכותו ולזכות לאור בוקר, בכח 'יום אחד', היינו ע"י שידע נאמנה שהשי"ת הוא יחיד בעולמו ואין שום מציאות זולת מציאותו ית', ויכיר ממילא שהוא הינו כאין וכאפס ממש לנגדו, ומה מקום לדאגתו, הלא הוא אין והצרה אינה צרה, עי"ז נמתקים כל הדינים ונעשים רחמים וחסדים גמורים, כדאיתא בספיה"ק תולדות יעקב יוסף בשם מרן הק' הבעש"ט זי"ע, אחר שידע האדם כי אלופו של עולם הוא בכל

תנועה וכו' אזי יתפרדו כל פועלי און וכו', כי כל הדינים המה על ידי הסטרא אחרא, אבל כשהסט"א מסתלקת מכח ידיעת אין עוד מלבדו, אז אין שום דינים, רק רחמים וחסדים גמורים. וידיעה זו הכניס משה בנפשות ישראל בהוסיפו יום אחד מדעתו כמו שנתבאר.

ובפרשת פנחס אות יח העמיק בזה יותר על דרך הסוד:

ואולי נוסיף לדברינו, שזהו הרמז במש"כ בעל הטורים (כה, יב) הנני נותן לו את בריתי שלום, שלים כתיב והיא וי"ו קטיעא, 'שלים' בנימטריא ש"פ, והוא יחוד הוי' אד', תפארת ומלכות, כדאיתא בספרים הק' שע"י יחוד שני שמות האלו הוי' אד', הוי' למעלה אד' למטה, מספרם ש"פ, ונשפע לשם אד' משם הוי' ש"פ ברכות להשפיע למטה לעם קדוש. א' של שם אד' מתמלאת ברכות מן 'של שם הוי' שעליה עשר פעמים יותר ממספרה, נמצא א' של אד' קיבלה בסוד היחוד עשר ברכות להשפיע למטה, שהרי 'פ' פעמים א' הוא עשר. ד' של אד' מתמלאת ברכות מן ה' של הוי' שעליה חמש פעמים יותר ממספרה, נמצא ד' של אד' קיבלה עשרים ברכות מן ה' של הוי', שהרי ה' פעמים ד' הוא עשרים. נ' של אד' מתמלאת שפע ברכה מן ו' של הוי' שעליה ו' פעמים יותר ממספרה, נמצא נ' של אד' קיבלה שלש מאות ברכות מן ו' של הוי', שהרי ו' פעמים נ' עולה שלש מאות. י' של אד' מתמלאת שפע ברכה מן ה' אחרונה של הוי', נמצא י' של אד' קיבלה נ' ברכות של שלום, שהרי ה' פעמים י' עולה נ'. הרי בסך הכל קיבלה שם אד' מן הוי' ש"פ ברכות להשפיע למטה. וכל זה גרם פנחס שעשה זיווג הוי' אד', לכן הנני נותן לו את בריתי שלום, 'שלים' כתיב, שהמשיך הש"פ ברכות, כנ"ל שע"י היחוד נשפע כל הברכות ומתרבים הרחמים והחסדים, והרמז, ש"פ בנימטריא 'הראנו הוי"ה חסדך', אמן כן יהי רצון.

תורתו מגן לנו היא מאירת עינינו הוא ימליץ טוב בעדינו

חומש ורש"י לפרשת יתרו

שאלות בחומש ורש"י

- א. מה שמועה שמע יתרו ובא, ולמה דוקא שני דברים אלו הביאו אותו, ולמה לא די לרש"י הטעם שהכתוב אומר: כי הוציא וגו'.
- ב. מהם שבע השמות של יתרו, ועל שם מה נקרא כן. [וראה להלן שאלה כג].
- ג. 1) למה צריך הכתוב לומר שיתרו חותן משה. 2) והיכן עוד נתנה לו התורה כבוד זה.
- ד. למה מפרט הכתוב את משה לחוד ובנ"י לחוד. [ולמה מקדים רש"י לפרש למשה ולישראל לפני את כל אשר עשה].
- ה. מהו "את כל אשר עשה", ולמה הוזר ומפרט "כי הוציא" וגו'.
- ו. "אחר שלוהיה", מתי שלחה, ולמה.
- ז. היכן, ומתי, ומה היה הנס של "ויצלני מהרב פרעה", ולמה צריך להזכיר "מהרב" ולא אמר ויצלנו מפרעה.
- ח. לאיזה צורך משמיענו הפסוק שיתרו בא "אל המדבר", ולמה בא.
- ט. [לדברי רש"י] שיתרו בא לשמוע ד"ת, הרי שסובר שיתרו בא לאחר מתן תורה, א"כ למה לא מוזכר ענין זה בפירוש הכתוב "את כל אשר עשה".
- י. איך אמר יתרו למשה אני... בא אליך. ולמה הזכיר את עצמו לחוד ואשתו ובניו לחוד.
- יא. מהו הכתוב שנתכבד יתרו ביצאתו של משה אליו, ומי השתחוה למי בפגישתם, ומה הראיה.
- יב. ויספר משה וגו', הלא כבר ידע הכל ולמה היה צריך לספר לו, ומה סיפר לו.
- יג. האם התחדש ליתרו איזה דבר ע"י סיפורו של משה, ומהו.
- יד. "עתה ידעתי" וגו', וכי רק עכשיו נודע לו, ואיך נודע לו.
- טו. מהיכן ידע יתרו לומר כי גדול ה' מכל האלהים.
- טז. מה פי' "כי בדבר אשר זדו עליהם", והיכן היה דבר זה.
- יז. מה החילוק בין עולה לזבחים, ולמה נקרא בשם "עולה".
- יח. על איזה שלשה דברים אמר יתרו "ברוך השם".
- יט. למה לא נזכר בפסוק שאכלו לחם עם יתרו, גם שמו של משה.
- כ. מהו המעלה המיוחדת של הנהגה מסעודה שתלמידי חכמים מסובין בה, ומאיכן הלימוד. [לחיבת הקודש עצור במילין לא אוכל למנוע מלהביא את דברי המהרש"א בברכות (סד). במעלת סעודתן של ת"ה: לפי שודאי אומרים

עליו דברי תורה, ועי"ז נחשב "כאבילה לפני השכינה", כמו שאמרו: שלשה שאכלו על שולחן אחד ואמרו עליו ד"ת, כאילו אכלו משולחנו של מקום! הסכת ושמע – איך צריך להראות שולחנו של אדם...].

כא. מתי ישב משה לשפוט את העם, ומה הכוונה "ממחרת" ומדוע צריך לפרש כן.

כב. מדוע צריך לומר שהפרשה נכתבה שלא כסדר. והאם זה גם למ"ד שיתרו בא קודם מתן תורה, ומה הטעם.

כג. מהיכן יש להביא ראיה שאחד משמותיו של יתרו היה על שם אביו.

כד. "וישב משה לשפוט", מי עוד ישב שם, ומהיכן הלימוד לזה. [וא"כ למה אמר לו יתרו מדוע אתה יושב לבדך].

כה. מה היה הטענות של יתרו על משה. [ומה השיב לו משה ע"ז].

כו. מהו "נכול תכול", ואיזה דברים גורמים לעלים לנכול.

כז. מה מעלתו של הדין אמת לאמתו, [ומה הטעם].

כח. מה הפירוש: (1) "לדרוש אלקים". (2) היה אתה לעם "מול האלקים". (3) "והבאת את הדברים אל האלקים".

כט. "כי יהיה להם דבר בא אלי", למה פתח הכתוב בלשון רבים ומסיים בלשון יחיד.

ל. שני פעמים נאמר כאן "ושפטו" והתרגום שלהם אינם שווה, מה הטעם.

לא. שני פעמים אמר יתרו למשה להמלך בגבורה, היכן זה מוזכר, ומדוע חזר על זה.

לב. שני פעמים כשדיבר יתרו למשה אמר לו "גם אתה" מה בא לרבות 'גם', יש לשים לב שאין הריבויים שווים [ומדוע].

לג. מה הפירוש אנשי היל – אמת – שונאי בצע, ולמה צריך הדיין למעלות אלו.

לד. מהיכן צריך משה לדעת מי יש לו

מעלות אלו.

לה. מהו הסימן לשונא בצע.

לו. מה הפירוש שרי אלפים – מאות – חמישים – עשרות, וכמה היו בכל קבוצה מהם, וכמה היו בסך הכל.

לז. מה הכוונה "וצוך אלקים ויכולת עמוד".

לח. מה רצה יתרו להרויח בעצתו הן כלפי העם והן כלפי משה.

לט. "וילך לו אל ארצו", למה הלך, [ומהיכן לומד את זה רש"י].

מ. איזה שני דברים לומדים ממה שנאמר "ביום הזה".

מא. מהם השינויים הגדולים שהיו לישראל כשבאו למדבר סיני, והיכן התחיל השינוי, והראיה לזה.

מב. למה צריך לומר שמושה עלה אל האלקים רק ביום השני.

מג. מהו "כה תאמר".

מד. מהו הכפל בפסוק בית יעקב בני ישראל, ומה החילוק ביניהם, והטעם.

מה. מהו ההדגשה "אתם ראיתם", ומה ראו.

מו. מהו "ואשא אתכם על כנפי נשרים" ומתי זה היה.

מז. למה דימה לנשר דוקא, ומתי זה היה.

מח. מה הכוונה "ואביא אתכם אלי". [ולמה א"א לפרש כפשוטו].

מט. איזה הבטחה מבטיח הקב"ה באומרו ועתה אם שמוע תשמעו וגו'.

נ. איך מוכיח הקב"ה לישראל את גודל חיבתם.

נא. למה חזר ואמר אלה הדברים אשר תדבר אחר שכבר אמר כה תאמר.

נב. מה השיבו ישראל למשה לאחר הדברים שאמר להם ועתה אם שמוע וגו', ומתי החזיר את דבריהם לה', ולמה היה צריך לזה הלא הכל גלוי וידוע לפניו.

נג. מה הפי' "בעב הענן" ולמה לא נאמר בענן עב.

- נד. "וגם כך יאמינו" מזה בא לרבות גם.
 נה. ויגד משה את דברי העם, איזה דברים אמרו, ומתי הגיד משה את זה להקב"ה.
 נו. מזה היה תשובת הקב"ה על הבקשה "רצוננו לראות מלכנו".
 נז. מהיכן הלימוד שכולם נתרפאו המתן תורה.
 נח. מהו הציווי של והגבלת את העם וגו', ומהו לאמור.
 נט. "או ירה יירה". מה הפירוש יירה. ומהו 'או' וכי אפשר לכהור בין שני סוגי מיתות.
 ס. מהו "ובל" ולמה נבחר דוקא זה לשופר.
 סא. מה הכוונה "במשוך היובל", ומדוע אפשר אז לכולם לעלות להר.
 סב. מזה בא ללמד הכתוב "מן ההר אל העם", והאם בשליחות זו גם כן מסר את דברי ה' כמו שנצטווה.
 סג. מהו "בהיות הבוקר" ולמה לא אמר בבוקר.
 סד. מה לומדים מהפסוק ה' מסיני בא.
 סה. מה הפירוש בתחתית ההר לפשוטו ומדרשו.
 סו. מה שונה העשן שכתוב כאן בהר סיני משאר עשן שבתורה, ומדוע נשתנה כאן.
 סז. מה הפירוש "כעשן הכבשן", ומדוע א"א לפרש כפשוטו.
 סח. במה היה שונה קול השופר של הקב"ה משל הדיוט, ומה הטעם. ומה הפי' "והאלקים יעננו בקול".
 סט. איך מתיישבים שני המקראות (1) וירד ה' על הר סיני. (2) מן השמים דברתי עמכם (2 תירוצים).
 ע. מדוע היה צריך להזכיר ולהתרות בעם שלא יעלו ההר, הרי כבר הותרו פעם אחד על זה.
 עא. במה גילה הקב"ה חיבה יתירה לכאו"א מישראל.
 עב. מדוע היה צריך אזרח מיוחדת לכהנים שלא יעלו להר.
 עג. למה פתח הכתוב ב"וידבר אלקים" שהוא שם של דין.
 עד. כמה פעמים אמר הקב"ה את עשרת הדברות, ומדוע. ומה עשו ישראל כששמעו את הדברות.
 עה. למה תלה אלקותו ביציאת מצרים ולא בכריאת העולם כולו.
 עו. למה אמר אנכי ה"א בלשון יחיד.
 עז. מזה הפי' "מבית עבדים", ולמה א"א לפרש כפשוטו.
 עח. מזה החילוק בין לא יהיה ובין לא תעשה.
 עט. מזה הפי' "אלהים אחרים", ומדוע א"א לפרש כפשוטו, ומהו הכוונה "על פני".
 פ. מהו "תמונה אשר בשמים ממעל, בארץ מתחת".
 פא. בכמה מרובה מדה טובה יותר ממדת פורענות, ומהיכן הלימוד.
 פב. למה נאמר בפסוק "לא תשא" שני פעמים "לשוא", ומהו שבועת שוא.
 פג. מזה הפי' (בזמר לכה דודי): זכור ושמור כדיבור אחד נאמרו.
 פד. מהו המצוה של "זכור את יום השבת לקדשו".
 פה. "ששת ימים תעבוד ועשית כל מלאכתך", וכי יש חיוב לגמור כל מלאכתו קודם השבת.
 פו. האם מותר לתת לקטן לחלל השבת, ומניין.
 פז. מהיכן הלימוד שהשבת ניתן למנוחה.
 פח. מדוע צריך לומר שמה שכתוב כאן לא תגנוב הכוונה על גונב נפשות.
 פט. "רואים את הקולות", איזה קולות, ואיך אפשר לראות.
 צ. "ויעמדו מרחוק" כמה רחוק, ואיך נתקרבו.
 צא. למה נגלה הקב"ה במעמד הר סיני בקולות וברקים.

צד. מהו "חילול המזבח" ומה צריך ללמוד מאיסור זה.
 צה. מה יש ללמוד מאיסור עשיית מעלות למזבח.

צב. מה הכוונה אלהי כסף, אלהי זהב, לא תעשו לכם.
 צג. מנין שאין מזכירים שם המפורש אלא בביהמ"ק.

מקורות לשאלות בחורש"י

פג. כ. ה.	סז. יט. יח.	ג. יט. ה.	לג. יח. כא.	יז. יח. יב.	א. יח. א.
פד. כ. ה.	סח. יט. יט.	גא. יט. ו.	לד. יח. כא.	יח. יח. י.	ב. יח. א.
פה. כ. ט.	סט. 1 יט. כ. 2 כ.	גב. יט. ה.	לה. יח. כא.	יט. יח. יב.	ג. 1 יח. א. 2
פז. כ. י.	יט.	גג. יט. ט.	לו. יח. כא.	כ. יח. יב.	ד. יח. א.
פז. כ. יא.	ע. יט. כא.	גד. יט. ט.	לז. יח. כג.	כא. יח. יג.	ה. יח. א.
פח. כ. יג.	עא. יט. כא.	גה. יט. ט.	לח. יח. יג. כג.	כב. יח. יג.	ו. יח. א.
פט. כ. טו.	עב. יט. כב.	גו. יט. י-יג.	לט. יח. כז.	כג. יח. יג.	ז. יח. ב.
צ. כ. טו.	עג. כ. א.	גז. יט. יא. כ. טו.	מ. יט. א.	כד. יח. יח. כג.	ח. יח. ד.
צא. כ. יז.	עד. כ. א.	גח. יט. יב.	מא. יט. ב.	כה. יח. יג. טז.	ט. יח. ה.
צב. כ. כ.	עה. כ. ב.	גט. יט. יג.	מב. יט. ג.	כו. יח. יח.	יח. א. גו"א.
צג. כ. כא.	עו. כ. ב.	ס. יט. יג.	מג. יט. ג.	כז. יח. יג.	י. יח. ו.
צד. כ. כב.	עז. כ. ב.	סא. יט. יג.	מד. יט. ג.	כח. 1 יח. טו. 2 יח.	יא. יח. ז.
צה. כ. כג.	עה. כ. ג.	סב. יט. יד.	מה. יט. ד.	יט. 3 שם.	יב. יח. ח.
	עט. כ. ג.	סג. יט. טז.	מו. יט. ב.	כט. יח. טז.	יג. יח. יא.
	פ. כ. ד.	סד. יט. זי.	מז. יט. ב.	ל. יח. כב. כו.	יד. יח. יא.
	פא. כ. ו.	סה. יט. זי.	מח. יט. ב.	לא. יח. יט. כג.	טו. יח. יא.
	פב. כ. ז.	סו. יט. יח.	מט. יט. ה.	לב. יח. יח. כג.	טז. יח. יא.

היכן מצינו בפרשה

בלשון עתיד. (4 פעמים).
 זו. שאלת חכם הוא כשאלה מפי הגבורה.
 זז. שמושה היה בעל כת, ובעל רוח הקודש.
 יז. האדם צריך לעשות השתדלות ומן השמים יסעיהו.
 יח. אל בינתך אל תשען.
 יט. דבר הוה בלשון של עבר או עתיד.
 כ. מבלעדי עזרתך וישועה אין עזרה וישועה.
 כא. מילה שוה בשני פסוקים ותרנום שלהם אינו שוה.
 כב. מדה טובה בתכונת הנפש שעל ידה נשמעין דבריו.
 כג. מעלת העשירות שעל ידה אפשר לקיים לא תגורו מפני איש.
 כד. ההוראה הראשונה לישראל בענין התורה עוד קודם מתן תורה.
 כה. שני מעלות טובות שהגיעו עם זה

א. ששימת רש"י שיתרו בא לאחר מתן תורה.
 ב. איך למשוך לב האדם לתורה.
 ג. שורש של מילה והוא יסוד הנופל.
 ד. שלשה טובות בפסוק אחד שעשה הקב"ה לישראל.
 ה. הראשון בתורה שאמר "ברוך השם".
 ו. מדה כנגד מדה, או בלשון בני אדם הוא בישל את זה לעצמו.
 ז. גדולה הכנסת אורחים.
 ח. נהנה מזיו השכינה.
 ט. כח של סיפורי צדיקים.
 י. שיתרו ה' אדוק ביותר בע"ז.
 יא. אין מוקדם ומאוחר בתורה.
 יב. שהקב"ה מחדש בטובו "בכל יום תמיד" מעשה בראשית.
 יג. שעה נחשב כיום.
 יד. דבר ההוה תמיד אומרו הכתוב גם

- למדבר סיני.
 כו. הוכיח סופו על תהילתו.
 כז. אחדותן של ישראל למול אחדותם של גויים. [ושייך גם לפ' בשלח].
 כח. אלו דברים... השכמת ביהמ"ד שחרית.
 כט. התרגום משנה את תרגום הנכון, והמעם.
 ל. כל התחלות קשות.
 לא. הביבין ישראל – חיבה יתירה נודעת להם.
 לב. אחד מכללי דרך ארץ.
 לג. התורה רפואה לכל שנאמר ולכל בשרו מרפא.
 לד. (1) דומם המדבר. (2) דומם שזו ממקומו. (3) דומם שבא על בשרו. (4) כבוד לדומם.
 לה. אין מוקדם ומאוחר בתורה.
 לו. גם תיאור על דבר וגם מעשה שהם לשבר את האוזן.
 לז. משה איש האלקים – בכוחו של אלקים.
 לח. עליונים ששו ותחתונים עלזו יחד במקום אחד עם הקב"ה כביכול.
 לט. השיבות של כל יהודי לפני הקב"ה.
 מ. חובה לשנות ממנהג אבות.
 מא. מדה טובה מרובה ממדת פורענות, ובכמה.
 מב. שני פעמים כתוב אותו מילה בפסוק אחד ובפירוש שונה.
- מג. אחת דיבר אלקים שתים זו שמעתי, ועל מזה זה נאמר.
 מד. להזהיר גדולים על הקטנים.
 מה. "והלכת בדרכיו".
 מו. ברכה וקידוש בדבר אחד.
 מז. "נוטריקון".
 מח. יראה וגדולה במקום אחד.
 מט. אינו דומה שמיעה לראיה.
 נ. ציווי הראשון בענין מלאכת המשכן.
 נא. הפסוק עצמו מפרש את דבריו.
 נב. המביא שלום ניצל מן הפורענות.
 נג. באיזה לשון כתוב בפרשה במקום:
 (א) צרה. (ב) ריצוי ומרות. (ג) הרשיעו. (ד) נקרבת כולה. (ה) בישול. (ו) לדון. (ז) עיפות ויגיעה. (ח) רוח הקודש. (ט) שונאי ממוץ. (י) כמושה. (יא) שליח ומליץ לישראל עם השי"ת. (יב) כל יום מחדש. (יג) למורה ההר. (יד) אוצר חביב. (טו) שרים. (טז) לדייק בדברים. (יז) בתוך הענן. (יח) עשה להם גבול. (יט) דחיפה. (כ) איל. (כא) מתגבר ומתחזק. (כב) התראה. (כג) הפרדה. (כד) שבירה. (כה) בכורות. (כו) מזומנים לעמוד על מקומם. (כז) מקריבים קרבנות. (כח) לא להקים ע"ז. (כט) הציבה. (ל) כעם והימה. (לא) שקר, הנם, הבל. (לב) דור שלישי ורביעי. (לג) פחד ורעדה. (לד) הרמה וגדולה. (לה) מחובר באדמה. (לו) שם המפורש. (לז) השראת השכינה. (לח) חתיכה. (לט) מדרגות.

מקורות להיכן מצינו

א. ית, ה, יג.	יד. (1) ית, טו. (2) יה, טו. (3) שם. (4) יח, כב.	כו. יט, ב.	לו. יט, ט.	ג. כ. כ.	יט. כב. יט, כא, כז.
ב. יח, ה.	טו. יח, טו.	כז. (1) יט, ב. (2) די, י.	לח. יט, כ.	נא. כ, כא.	יט. כא, כד. יט, כב.
ג. יח, ה.	טז. יח, יח, כא.	כח. יט, ג.	לט. יט, כא.	נב. כ, כב.	כח. יט, כב. כז. יט, כב.
ד. יח, י.	יז. יח, יט.	כט. יט, ד.	מ. כ. ה.	נג. (א) יח, ה. (ב) יח, יג. (ג) יח, ד. (ד) יח, יב.	כב. כז. יט, כב. כח. כ.
ה. יח, יא.	יח. יח, יט.	ל. יט, ה.	מב. כ. ז.	כ. (ח) יח, יג. (ז) יח, יח. (ח) יח, יא. (ט) יח, יח. (י) יח, יא.	ג. כט. כ. ד. ל. כ. ה.
ו. יח, יב.	יט. יח, כו.	לא. יט, ה.	כ. ח.	יא. כ. א. (י) יח, יח. (יא) יח, יט. (יב) יט, א. (יג) יח, יט.	לא. כ. ז. לב. כ. ה. לג.
ז. יח, יב.	כ. יח, כג.	לב. יט, ח.	כ. י.	יח, יט. (יב) יט, א. (יג) יח, יט.	כ. טו. לד. כ. יז. (לד) כ. כא. לז. כ. כא. (לז) כ. כא.
ח. יח, יא.	כא. יח, כב, כה.	לג. יט, יא, כ. טו.	מז. כ. יא.	יח, יט. (יב) יט, א. (יג) יח, יט.	כ. טו. לד. כ. יז. (לד) כ. כא. לז. כ. כא. (לז) כ. כא.
ט. יח, יא.	כב. יח, כא.	לד. (1) יט, יב. (2) יט, יז. (3) יט, כב. (4) כ. כג.	מו. כ. יא.	יט, ו. טז. (טז) יח, יט.	כ. כא. לח. כ. כב. (לט) כ. כג.
י. יח, יג.	כג. יח, כא.	לה. יט, יא.	מז. כ. יב.	יט, ו. טז. (טז) יח, יט.	
יא. יח, יג.	כד. יט, א.	לו. יח, יח, יט.	מז. כ. יג.	יט. יח. (יח) יט, יב. (יט) יט, יג. (כ) יט, יג. (כא) יט, יג.	
יב. יח, יג.	כה. יט, ב.		מט. כ. יט.		

